

Naročnina listu: --

Celo leto . . . K 12--

Pol leta . . . 6--

Četrt leta . . . 3--

Mesečno . . . 1/20

Zunaj Avstrije: ---

Celo leto . . . 15--

Posamezne številke

-- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila

se računajo po 18 vin.
od 6 redne petitvrste: pri
večkratnih oznanilih velik
popust.„Straža“ izhaja v pon-
deljek in petek popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
Koroška ulica 5. Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Svitati se jim je začelo.

Misel o Avstriji kot zvezni državi se je siloma potisnila v ospredje, je (27. avgusta) zapisala graška „Tagespost“ ter dostavila vest, da se je v tistih krogih, kjer padajo odločitve, izvršila sprememba naziranja.

Logičen zaključek bi bil, naj bi svoje naziranje spremenila tudi „Tagespost“ in drugi nemški listi in vsa nemškonacionalna javnost. Toda nemški nacionalci dosedaj niso bili vajeni logično misliti, ker so bili razvajeni od raznih avstrijskih ali boljše rečeno nemških vlad, ki so vedno plavale v nemškem toku ter niso razumele ali niso hotele avstrijske vladne ladjice spraviti v pravo avstrijsko strujo.

Razvajeno dedo je težko poboljšati, beseda ne zaleže, treba je vzeti palico v roke. Palica trpke in trde usode že tudi pada po nemškonacionalnih razvajenih in prenapetih in jim je že izbila dobršen del trme in svojeglavnosti. Toda sanje, ki so jih sanjali toliko časa, one omamljive in očarljive sanje o nemškem prvenstvu in nadvladju se ne dajo tako naglo izbiti iz glave. Fantasti kaj radi izgubijo vid za dejanske razmere in težko je, jih privaditi, da realno mislijo in ravnaajo. Dolgo traja, predno se jim začne svitati.

Nekaterim pa se je že začelo svitati in med njimi je nemškonacionalni praški list „Prager Tagbl.“ ki piše: „Poteškoča sedanjega trenutka obstaja v tem, kako v politični praksi zediniti stranke v eno voljo ter vse prepričati o potrebi nove preureditve. Glede te točke pa pridejo v prvi vrsti nemške stranke v poštev. Kajti v nemškem taboru se je misel, da Avstrija mora biti nanovo preurejena, ako hoče mirno zre v bodočnost, dosedaj najmanj ukoreninila. Iz historičnega vidika sicer iz zelo umljivih razlogov. V svoji celoti Nemci še vedno vztrajajo pri fikciji, češ, da je Avstrija nemška država, da torej gre Nemcem neka gotova prednost in nadvladje. Zgodovina in izkušnje državne prakse sicer tudi Nemcem niso prizanesle z zelo bridkimi razočaranji, toda bilo je sto-krat dokazano, da tem potom v resnici ne morejo varovati ne svoje narodnosti in tudi ne okrepiti svoje moči v državi. Kljub temu so ostali do najnovejšega časa vdani svoji zmoti, da gre same za močno pov-
harjanje nemškega značaja, za besede brez vsebine, kot so one o „nemškem kurzu.“

Z onimi otročjimi fantazijami, ki verujejo samo v čudežno učinkovanje sile in si predstavljajo z re-
šom v Avstriji samo vladanje z vešali, ječo in stroj-
nimi puškami, seveda ni računati. Take budalosti že zgodovina sama korigirala in jih bo korigirala še bolj izdatno.

Toda politično misleči ljudje in stranke v nemškem delu Avstrije bodo prišli kaj kmalu do znanja, da politika, ki se odreka zahteva po lastni samovladi, le da bi tudi drugi narodi ne bili deležni tega darila, ne more štiti ne države in tu ne — nemškega naroda. Prave, resnične in dejanske nadvlade in predmoči ne morejo izvrševati Nemci v Avstriji: žrtev, katero so doprinesli za te sanje, se je izkazala za brezkoristno. Nemci morejo pridobiti na moči le tedaj, ako se vsi deli strnejo v narodno državnost ter za svoj narod zahtevajo samovlado. — Nemci na Češkem so po dolgi in težki boji in po mnogoterih bridkih izkustvih že prišli do tega spoznanja. Naloga nemške politike v Avstriji mora biti, da se zglej Nemško-Češke uprave za ves nemški narod. S tem bi pa tudi stopili na pot do sporazumljenja. Ako se vsakemu narodu prizna pravica do samovladstva, potem ni več nobene načelne ovire, da se okorela oblika stare Avstrije prilagodi živi vsebini: narodnega življenja. Dolžnost in velika zgodovinska naloga Nemcev je, da pomagajo pri preporodu nove Avstrije.

Naši uradniki nemške narodnosti.

Nemški uradniki med našim ljudstvom niso priljubljeni. To velja o vseh uradnikih: državnih, kakor o uradnikih podjetij z javnim značajem, kot železnice itd., da o uradnikih nemških zasebnih podjetij na naši zemlji niti ne govorimo. Ako smo danes zapisali to trditev, smo s tem le ugotovili dejstvo, ki je že davno znano in ki tudi tem gospodom samim ni nikaka tajnost.

Te vrstice smo se namenili posvetiti predvsem našim državnim uradnikom nemške narodnosti, pa morejo iz njih črpati primerne nauke tudi oni drugi, dasi dvomimo, da bi naše besede kaj pomagale tudi pri prvih. Znamo, da pridejo naše besede na nerodovita tla, da ostanejo glas vpijočega v puščavi. Toda to nas ne moti, da ne bi vzlic temu povedali resnice.

Danes je že staro, splošno priznano pravilo, da so uradniki tu radi ljudstva in ne ljudstvo radi uradnikov. Dosledno temu načelu bi se moral vsak uradnik prilagoditi ljudstvu, med katerim živi. To prilagodenje pa se nanaša pred vsem tudi na jezik ljudstva. Uradnik mora poznati ljudstvo, njega šege, običaje, njega dušo in značaj, ako naj uspešno deluje med njim. Za vse to pa je predpogoj, da uradnik pozna temeljito jezik ljudstva, da ga popolnoma ob-

vlada, in ne samo lomi. Med nami živeči uradniki nemške narodnosti pa so naravnost ponosni na to, da slovenščino le lomijo in znani nam so celo slučajni, da nemški uradniki še nalašč pačijo naš jezik.

Znan nam je slučaj, da je prišel v urad slovenski kmet, ki se je pritožil: „Kaj mi pošiljate nemške odloke, ki jih ne razumem!“ A uradnik se je odrezal: „Veste, mi ne moremo zastopiti vseh šprah!“ Ta odgovor je drznost, toda take vrste drznosti mora naše ljudstvo prenašati dan za dnevom po raznih c. kr. uradih. Od tega, kakor od vsakega državnega uradnika ne zahtevamo, da bi zastopil vse „šprah“, zahtevamo pa od vsakega uradnika, da razume jezik ljudstvo, med katerim slušbuje. To pa je med nami slovenski jezik. Ker se pa na Štajerskem govori le slovenski in nemški, tudi ni nobenemu javnemu uradu potrebno, da bi zastopil vse „šprah“, ampak dosti je, da zna slovenski in nemški. To pa ni nič nemogočega.

Ta slučaj pa še nadkriljuje po svoji drznosti na vsak način slučaj uradnika, ki je nadržal slovensko stranko: „Hier ist ein deutsches Amt, Sie müssen mit mir deutsch sprechen!“ Znan nam je tudi slučaj, da je slovenska stranka vrnila nemški odlok. Načelnik dotičnega oddelka je naročil podrejenemu uradniku, naj pošlje dotični stranki dvojezično tiskovino, a izpolnjeno nemški. „Man darf die Leute nicht verwöhnen“, je rekel ta vzor-uradnik.

Tako bi lahko naštevali na tisoče slučajev. Zakaj vse to? Zato, ker naši uradniki nemške narodnosti niso imeli nikdar avstrijskega patriotizma in ga imajo danes manje, nego kedaj poprej. Ko bi bili imeli ti uradniki le trohico avstrijskega čuta, bi bili razumeli, da je predpogoj obstanka avstrijske države v enakopravnosti narodov. Toda tega ti uradniki niso nikdar imeli, temveč so se smatrali vedno le za pionirje nemškega mostu do Adrije. Le govorite o sovražnikih Avstrije: toda največji njeni sovražniki so uradniki nemške narodnosti na slovenskih tleh. To uradništvo je zakrivilo, da je danes tu na jugu pač tako . . . kakor je. In ako bo ta starodavna zgradba enkrat razrušena, bo moral glasiti napis na njenih razvalinah:

„Razrušili so jo njeni nemško misleči uradniki . . .“

Kako skrbijo za Jugoslovane.

Nemške čežele dobijo primeroma mnogo več živil kot slovanske. Prehranjevalne razmere v Dalmaciji so n. pr. naravnost strašne. Do konca aprila t. l. je prejela Dalmacija samo 61% krušne hrane od

Tako bomo dobili himno, ki bo »monumentum aere perennius«, vekotrajen spomenik na dan 17. avgusta 1918. — Dr. F. L.

Bajka o nemški Kuronski.

Vsenemški aneksionisti pritiskajo na nemško vlado, naj proglasi Kuronsko, Estonsko in Livonsko kot samostojne države pod nadzorstvom Nemčije. Kakor se poroča iz Nemčije, se tamkaj že pripravljajo dodatne pogodbe k mirovni pogodbi, sklenjeni v Brestu-Litovskem, katere vsebujejo proglasitev baltičskih pokrajin kot samostojnih, od Rusije ločenih držav in njih priklonitev k Nemčiji. Te svoje aneksijske namene skušajo upravičiti s tem, da so imenovane čežele pravzaprav nemške pokrajine ter da je treba tamošnje nemštvo rešiti propada.

O tem baje nemškem značaju baltičskih pokrajin piše graški „Arbeiterwille“ (28. avgusta):

„Prizadevalo se je, kako vzbuditi verjetnost, da gre za nemške čežele ter da so Nemci, ki bivajo v teh čeželah (v baltičskih pokrajinah), posebno dragoceni Nemci, za katere bi se ne smela smatrati nobena žrtev previsoka, in sicer ne v sedanjosti in tudi ne še za tako daljno bodočnost. Nepodkupljena veda, ki je za časa vojne le redkokdaj prišla do veljave, pa prihaja do čisto drugačnih zaključkov kakor pa navduševalci za vojno.

Pred sabo imamo knjigo z vsemi zunanjimi znaki zelo stroge učenosti. Prva razprava letn. 1918 sejinj poročil kraljeve bavarske akademije znanosti, filozofično-filologičen in zgodovinski oddelek. Le-ta

LISTEK.

Himna slovanske vzajemnosti.

»Slovenec« z dne 24. avgusta je prinesel pod naslovom »Trozveznica« pesem v spomin na dan 17. avgusta t. l. Obenem razpisuje za naše razmere nenavadno visoko nagrado za najboljšo uglasbitev priobčene pesmi. Sijajna manifestacija češko jugoslovansko-poljske vzajemnosti je gotovo dogodek, ki zastaži, da ga proslavi mogočna pesem, mogočna v besedah in glasih. Mogočna misel je dana, ideje pesniku ni treba šele iskati, najti pa mora ideji primerno veličastno obliko.

A ravno te pogrešamo pri pesmi, ki jo je objavil »Slovenec«. To ni pesem, ki s spontano silo vré iz navdušenega srca, marveč pesnitev, katero je napravil nekdo, ki je s trudom iskal rime k verzom »od severa do juga«, ter srečno zaslišal, kako »buči slovanska struga«, ugotovil, da »sin Slave ni več sluga« (ali v livreji ali ne, je postranska stvar), in ki naposled zatrjuje, da »en zakon družni nas od žezla pa do pluga«, trditev, ki je vkljub resnemu prizadevanju ne razumem.

Tri poglobitve kitice torej ne zadostujejo zahtevam, ki jih moramo staviti za himno slovanske

vzajemnosti. Refrain pa ni prav nič boljši. Pesnik, ki se je podpisal Samo Stanec — gotovo pseudonim —, pravi: O poj, naš spev, o večno poj s Pomorja do Balkana. Poji pevec, pesnik, ptič, struna, zvon in še kaj drugega »naš spev« pa se poje, on naj doni, buči, grmi — kakršen pač je Refrain himne slovanske vzajemnosti mora grmeti, zato pa ne sme imeti toliko sentimentalno vzdihovljih o jev.

Z ene besedo: »Trozveznica«, ki jo je napisal Samo Stanec ni pesem, ki bi dostojno proslavila veliki dogodek, da so se naši avstrijski Slovani, si podali roke ter se strnili v mogočno falango. To smo dolžni javno povedati veliki in sveti stvari na ljubo. Prepričan sem, da bi skladatelj, ki bi v mogočnih akordih hotel proslaviti mogočno idejo slovanske vzajemnosti, imel težave s to pesnitvo.

Kritika pa ne sme samo podirati, marveč zdrava kritika mora storiti tudi pozitivno delo. Zato naslednji predlog. Ker objavljena pesem ne odgovarja upravičenim in samoobsebi umevnim zahtevam, zato naj se razpiše primerna nagrada za najboljšo pesem, ki bi proslavila slovansko vzajemnost. Ko bomo imeli pesem, ki bo mogočno opevala mogočni dogodek, potem naj se povabijo slovanski glasbeniki, da dajo v glasih in akordih duška svojemu navdušenju za sveto narodno stvar.

množine, ki ji je bil odmerjen najprej z 20 dkg na osebo, a pozneje znižan na 16 dkg dnevno. Meseca maja ni dobila Dalmacija niti 30%, junija samo le 8 odstotkov, julija 3%, meseca avgusta so pa vsak dovoz krušne hrane ustavili. Do konca aprila je dobila Dalmacija 113 vagonov oluščenega ječmena in ovsu namesto 240 vagonov, torej 70% od pripadajoče množine. Vsled tega sta pričeli divjati v Dalmaciji 2 vrsti kuge: lakota in najbolj umazano oderuštvo. — Blago so pričeli utihotapljati v Dalmacijo in ga plačevali po strašno visokih cenah. Seveda se to blago ni razdelilo pravično, ampak kdor je imel več zveze s tihotapei in oderuhi, ta ga je lažje dobil. Zato ni čudno, daje plačevala Dalmacija do 200 milijonov K letno več za utihotapljenno krušno hrano, kakor pa bi plačevala po najvišjih cenah. To mora pripeljati ubogo Dalmacijo kmalu do finančne nesreče. Dalmacija je imela dva finančna vira, s katerima je mogla vsaj deloma kupovati najnujnejši živež. En tak vir je bil pošiljanje denarja ameriških izseljencev. Tako je imel n. pr. v začetku vojne majhen kraj Komiza na otoku Visu, eden izmed najbogatejših krajev v celi deželi, 12 milijonov K v svoji kmetski blagajni. Ves ta denar so dvignili prebivalci do konca preteklega leta iz hranilnice in ga porabili za nabavo utihotapljene hrane. Podobno je tudi v drugih krajih Dalmacije. Drugi finančni vir je ribolov in vino. Z ribolovom vsled vojnih dogodkov ni nič, v vinogradih pa divja trtna uš in peronospora, a kolikor ima Dalmacija dobrih vinogradov, nima iz njih toliko koristi, ki bi jo imela, ker nima na razpolago sladkorja. — Dalmacija je finančno izčrpana, ljudstvo je obubožno, bati se je, da pomre od lakote. Zato se je odločila Hrvatska, da ji po svojih močeh pomaga. Ljudje v Dalmaciji, posebno na otokih, umirajo lakote, ker so Jugoslovani.

Slovenski socialni demokrati na Štajerskem za jugoslovansko deklaracijo.

Voditelji nemških rogoviležev in vsenemsko ter nemčursko časopisje neprestano trdi, da naše ljudstvo ni za deklaracijo, temveč da propagirajo ustanovitev Jugoslavije samo naši poslanci in narodni voditelji. Da je to čisto navadna nemčurska laž in „pomoč v sili“, je jasno. Saj je ljudsko navdušenje za Jugoslavijo tako splošno, da je naša ideja prodira že celo do najzadnje gorske kočice in je prešinila tudi one sloje našega naroda, ki se dosedaj niso javno navduševali za veliko jugoslovansko misel. To dokazuje zborovanje socialdemokratske stranke, ki se je vršilo preteklo nedeljo, dne 25. avgusta, pri Plevčaku v Gaberju pri Celju.

Deželna konferenca spodnještajerske socialne demokracije je sklenila naslednjo resolucijo:

„Konferenca zastopnikov slovenskih spodnještajerskih organizacij izjavlja, da želi pred vsem skorajšen splošen mir brez aneksij in kontribucij, na podlagi samoodločbe narodov. Glede zunanje politike želi konferenca, da jo uredi naša vlada tako, da ne bo ovirala, marveč pospeševala zblizanje med vojujočimi se narodi.

knjiga, ki je izšla v založbi kraljeve bavarske akademije znanosti, je spisal Hans Prutz in ima naslov „Kurlands deutsche Vergangenheit“ (Nemška preteklost Kuronske). Večna škoda je, da ta knjiga ni bila poklonjena nemškemu cesarju, ki, kakor smatramo po njegovih oklicih, ne utegne nič vedeti o le-tej Prutzovi knjigi. Prutz je eden največjih nemških zgodovinarjev, bil je skozi več desetletij zastopnik zgodovinske vede na pruskem vseučilišču v Kraljevcu.

Iz knjige posnamemo sledeča dobresedna izvajanja o Nemcih na Kuronskem, pri čemer se na natančno utemeljevanje teh sodb umevno moramo sklicevati na knjigo samo, ker samoumevno ni mogoče v članku v časopisu izrpati vsebino knjige. Prutz izjavlja, da se po natančnih znanstvenih raziskovanjih navadno tako visoko cenjeno kulturno delo nemških zmagačev in kurlandskih kolonistov kaže bistveno v drugi luči, kakor ga hočejo videti v širših krogih in kakor ga razlagajo na svoje pradede ponesni vnuki. Zakaj v protislovju z daleč razširjenim mnenjem, da je Kuronska nemška, to je z nemško kulturo prepojena dežela, se mora ista označiti tembolj kot taka, ki je bila od Nemčije odkrita, pridobljena, kolonizirana in do praga novega časa vlada na, dalje in ožje zvezana z Nemčijo kot druge baltiške dežele, pa še vendar ni germanizirana.

Prutz izjava, da so Nemci ravno tako pred odredbami, po katerih bi se naj porusili, kakor tudi po istih znašali čisto neznaten del, okroglo 13. ali 14. del prebivalstva Kuronske. Po Prutzu nas uči statika, „da se potomci nemških zmagačev in kolonistov pokorijo za pregreške, ki so jih napravili njih predniki, ko so v uživanju z orožjem njih pradedov ustvarjenih gospodarskih ugodnosti napram podvrženim opuščali prvo in nesebično kulturno delo.“ — Prutz trdi, da je to dejstvo bilo neredkoma nalašč zatajeno.

Prutz dokazuje, da so „nemški zmagačevci z ozirom na njih družabno organizacijo postali aristo-

Slovensko delavstvo Spodnje Štajerske povdarja svoje mednarodno stališče, zahteva pa za svoj narod vse pravice, ki mu gre do glasom samoodločbe narodov. — Glede deklaracije jugoslovanskih poslancev v državnem zboru z dne 30. maja 1917, izjavlja slovensko delavstvo iz Štajerske, da je slovensko delavstvo eno z vsem slovenskim narodom in želi po združitvi našega troimenega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov, v lastno demokratično državo. Slovensko delavstvo Spodnje-Štajerske se v tem oziru popolnoma strinja z resolucijama vseslovenskega delavskega dne.

Konferenca pozdravlja resolucije, sprejete na konferenci nemških sodrugov iz alpskih dežel v Zell am See, ker vidi v teh mogočen korak k rešitvi narodnega vprašanja v Avstro-Ogrski.

Organizacija. — Zahteve slovenske socialne demokracije.

Dopolodne dne 25. avgusta se je vršila krajevna konferenca sodrugov in sodružic iz Celja in okolice. Predsedovala sta sodruga Vrečko in Plankar. Govorili so: Petejan, Kristan, Siter, Saleznik, Cobal in Malovrh. Sprejela se je sledeča resolucija: „Sodrug iz Celja in okolice se pozivljajo, da store kar je le mogoče, da se vse delavstvo Celja in okolice organizira v politični organizaciji jugoslovanske socialne demokratske stranke ter da skrbje, da se po možnosti vsak delavec, oziroma delavka, pridruži svoji strokovni organizaciji.“ Po govoru sodruga Kristana se je sklenilo izvoliti pripravljalni odbor, ki bo uredil vse potrebno za ustanovitev konzumne organizacije v Celju in okolici. Izbral se je tudi odsek za razširjenje socialdemokratskega časopisja.

Popoldne je zborovala deželna konferenca, in sicer 156 zastopnikov iz 26 spodnještajerskih industrijskih krajev. Predsedovali so: Poteš iz Stor, Siter iz Trbovelj, Saleznik iz Velenja in Gorjanc iz Celja. Zapisnikarjem so bili imenovani: Pohar iz Zidanega mosta, Malovrh iz Hrastnika, Mlinar iz Selja, Čretnik iz Grobelnega. Konferenco je otvoril sodr. Siter. Govoril je sodrug Kristan, nakar se je sprejela resolucija o miru in samoodločbi narodov. Nadalje zahteva konferenca boljše razmere pri aprovizaciji in protestira proti zvišanju cen moke. Siter je poročal o stanju organizacije na Spodnjem Štajerskem. Tožil je, da je slovenskoštajersko delavstvo razen nekaterih krajev še vse brez politične organizacije. Jugoslovanska socialna demokracija hoče v vsakem večjem kraju ustanoviti svojo organizacijo. Zadržuje 5 do 6 sodrugov. Petejan in Kristan sta povdarjala, da se naj naslanjajo krajevne organizacije v bodoče kot slovenske organizacije na slovensko politično središče jugoslovanske socialne demokracije v Ljubljani. Vsak slovenski socialni demokrat na Spodnjem Štajerskem mora biti organiziran v jugoslovanski socialdemokratski stranki v Ljubljani. Po daljši razpravi se je sprejel nato naslednji od sodruga Kristana predlagani program: V vsaki občini, koder le prebiva 5—10 sodrugov, se ustanovi takoj krajevna organizacija jugoslovanske socialdemokratske stranke, ki uvede strankin davek po 70 v na mesec, ka-

krati, z ozirom na njih politično delavnost pa fevdalci in da so ostali to bas do današnjega dne.“ On dokazuje, da se v tej deželi „delo smelo zahtevati že od starih časov samo od nesvobodnih ljudi in se je samo od njih izvrševalo.“

Kako ljubeznjivo je služilo kuronsko plemstvo favoritom ruskih caric, knežjim pustolovec, in kako se je samo kazalo napram ruskim vladarjem, vidimo iz Prutzeve razlage. „Prostovoljno so se podali pod rusko gospodstvo.“

Pregledno še pravi Prutz: „V eni točki bi lahko soglašali vsi nepristranci, namreč v tem, da ni bilo prav nobenega povoda, da se označi ravno ta kos nemške kolonijalne zgodovine kot vrreden posebnosti slave in da se ga lahko slavi kot veliko narodno delo, kakor to do današnjega dne tako rada dela od gotove strani tako skrbno gojena baltiška bajka.“

Nato Prutz izjava: „Je-li Kuronska, tako se smemo vprašati, tekoni šestih stoletij res postala — nemška dežela? Ako nočemo s silo zapreti oči pred očividnimi dejstvi, samo tako daleč, v kolikor je bilo od Nemcev pridobljena in nadalje zagospodovana. Bila je pač vsled tega nad deželo razgrnjena tanka plast nemške kulture: velika masa prebivalstva pa je bila in ostala letska in je imela na nemštvu svojih gospodov le malo deleža. In da bi se prebivalstvo kdaj k temu prisililo ali pridobilo, ti gospodje niso nikdar poizkušali ali pokazali, da bi to posebno želeli. Omika je bila vedno omejena na ozek krog in nikdar se ni poizkusilo, da bi se razširila preko tega kroga.“

Bili so „obvladani od aristokratske ekskluzivnosti in brez pravega smisla za splošnost.“

To je dežela, za katero bi naj bili mi oboroženi, do zobov za celo človeško življenje. To je dežela, o kateri smatrajo ljudje, ki so sklepali brest-litovski mir, za največji ponos, da so si jo pridobili. Sedaj je znano vidi, kaj je Kuronska; upati je, da nemškemu narodu ne bo treba na svojo žalost to še natančneje spoznati.

terega ima vsak strankin pripadnik plačevati. Vsaka krajevna organizacija takoj naznani svojo ustanovitev odboru deželne organizacije v Trbovljah, v kateri se izvolijo naslednji sodrugji: Siter, Ule, Majdič, Tratnik (vsi iz Trbovelj), Malovrh iz Hrastnika, Pečnik iz Zidanega mosta, Orosel iz Celja. Kontrolo vodita Valenček (Velenje) in Danko (Rajhenburg), a namestnika sta Grmadnik iz Celja in Poteš iz Stor. Ob enem je bila sprejeta k tej točki naslednja resolucija: Slovensko delavstvo Spodnje-Štajerskega je demokratičnega mišljenja in zametuje zato načeloma vsako politično in nacionalno predpravo v državi, deželi in občini. Zahteva, da se v vse občine in podobne druge korporacije uvede splošna in enaka volilna pravica in da se odpravijo vse volilne predprave posedujočih razredov.

Kristan je nato govoril o pomenu politične organizacije. Sprejel se je njegov predlog, da se ustanovi za Spodnje-Štajersko posebno socialdemokratsko politično društvo, na podlagi katerega bo mogoče sklicevati shode, prirejati predavanja in sploh vršiti družabno življenje. Posebno pozornost je posvečala konferenca točki: Tisk in razširitev „Napreja“, „Delavca“ in „Železničarja“ po Spodnjem Štajerskem. Govorili so Malovrh iz Hrastnika, Petejan in Kristan iz Ljubljane in Brezovšek iz Celja. Sklenilo se je, da bo stranka prirejala manjše shode po vseh krajih in da bo šla tudi med kmetsko delavstvo.

Iz tega je razvidno, da se vse stranke pripravljajo na bližajočo se dobo po vojni. Tudi naša S. K. Z. ne sme držati križem rok. Organizirajmo vse naše številne somišljenike v S. K. Z., ki ima v Mariboru sedaj lastno strankino tajništvo. Na delo, da nas mir ne najde nepripravljeni!

Ljudska slavnost v Slov. Bistrici.

Slov. Bistrica, 27. avg.

Zadnja narodna slavnost, ki jo je priredila Čitalnica dne 21. julija t. l., je tako impozantno uspešna, da je napravila celo na nemškutarje izvanredno globok utis in jim vcepila neverjetno spoštovanje do našega narodnega vstajenja. „Marburgerca“ je pod naslovom „Slavisches Fest“ trdila, da smo lahko mi Slovenci ponosni na svoje združene vrste, naj bi torej Nemci nas posnemali.

Slavnost je res uspela v vseh ozirih tako lepo, da smo se bali isto ponoviti, ker nismo hoteli podobne naše moči in prerojenja zatemniti s slabše prireditvijo. Zato je Čitalnica nedeljsko prireditev z vso skrbnostjo pripravljala, uporabila vsa razpoložljiva sredstva, da zažolji ljudstvo v vsem. Čitalničarji so bili pod vodstvom svojega predsednika dr. Goričana v zadnjih dneh skoro od jutra do večera na nogah in njihov trud je bil obilo poplačan. Tudi ta narodna veselica se je hipno razvila v veličastno narodno manifestacijo in je utrdila naše vrste.

Poročamo o njej obširneje, ker žal nismo mogli iz našega kraja tekoni štirih vojni let o nikakem političnem shodu poročati in so nam torej sedaj te kulturne prireditve edine buditeljice narodnega življenja. Ob enem pa naj bo ta prireditev tudi drugim krajem, ki se spijo, v izpodbudo in v dokaz, da je mogoče povsod, tudi v sedanjem času, narodno življenje vzbuditi, če tudi so razmere še tako neugodne, če je dovolj dobre volje in energije.

Čitalnica v Slov. Bistrici je za nedeljsko slavnost naprosila Celjsko pevsko društvo za sodelovanje, ki se je temu vabilu radevolje odzvalo. Vkljub skrajnim neprilikam pri vožnji se je pripeljalo pod vodstvom delavnih društvnikov, predsednika g. Rebeka, tajnika g. Jošta in pevovodje g. Pregla z br-zovlakom 36 pevcov, katere je na kolodvoru pričakoval poseben vlak tukajšnje lokalne železnice. Takoj po dohodu pevcov, ki jih je občinstvo navdušeno pozdravljalo, so prihajali ljudje od vseh krajev v dvorano, ki je bila že davno pred začetkom veselice nabito polna. Ljudje so se zato zbirali okrog Narodnega doma na dvorišču, vsa okna so zasenčili od zunaj, da bi vsaj od daleč nekaj slišali. Zvezdenci so trdili, da je bilo zbrano do 1000 ljudi. Omeniti moramo, da so nas posebno častno obiskali Konjičani, doma ostali pa so nam poslali mesto vstopnine 100 K. Vsa čast jim!

Ko je po dvorani zadonela z odra, ki nam ga je lepo okrasila z zelenjem g. Julčka Goričanova, večno lepa pesem „Lepa naša domovina“, je ljudstvo v hipu vstalo in navdušeno pozdravljalo pevce. Nato se je vrstila pesem za pesmijo in občinstvo je pozorno sledilo dolgemu programu cele tri ure, v kljub neznojni vročini. Celjski pevci so se lahko prepričali, da ima tudi naše kmetsko ljudstvo dovolj smisla za najdovršenejšo umetno pesem in globoko ljubav do naših srčanih narodnih pesmi. Pesem „Pod klančkom sva se srečala“ je ljudstvo ravno tako oduševila, kakor Adamičeva „Petnajst let“ in „Proletjti z vuci“ ter „Igra kolo.“ Tudi igra, Stechove „Malomestne tradicije“, ki je zelo prikladna za malomestne odre, je ljudem izredno ugajala, ker so vsi gralci svoje vloge dobro pogodili. Posebno je ugajal gosp. Pintar ml. v vlogi sluga Strelna in gdč. Zupanec in Kregar, ki sta se, čeprav začetnici, v svoje vloge dobro vživela.

Pred koncem je zbrane goste, posebno pa pevce, v imenu Čitalnice pozdravil g. dr. Reisman, ki je v kratkih besedah očrtal duševno življenje našega naroda v slovenjebistriškem okraju v vojnem času, in ob navdušenem pritrjevanju občinstva pozval navzoče k vstrajnemu delu za našo svobodo, da bomo po besedah pesnika Prešerna kmalu našli pot tja, — kjer si bodo sinovi matere Slave prosto volili vero in postave. Za pozdrav se je v jedrnatih besedah zahvalil predsednik Celjskega pevskega društva g. Rebek, kateremu je odgovarjal še deželni poslanec g. Novak, katerega je občinstvo, kakor vedno, že pri vstopu nad vse prisrčno pozdravljalo.

Med programom so se nad našim Nar. domom zbrali črni oblaki in kmalu se je vtila ploha, ki je dolgo ni hotelo biti konec. Zato smo program v veliko zadovoljstvo občinstva razlagali, g. L. Pintar nam je zapel času primeren kuplet „Narobe svet“, za katerega je žel tako od strani inteligence, kakor tudi od strani kmetijskega ljudstva naravnost burno pohvalo. Proti sedmi uri pa se je vreme zjasnilo in mi smo se vsedli na dvorišču k prosti zabavi, kjer so vrli Celjani neumorno popevali naprej, le žal, da so se morali že kmalu po 8. uri odpeljati.

Naše nemčurje, ki živijo menda samo še od sovraštva do slovenstva, pa je naša veličastna slavnost tako razjarila, da so v svoji onemogli jezi kar telefonirali v Maribor o „veleizdajstvu“, ki se uganja v hotelu Avstrija. Možakarji so pač štiri leta spali in zato jim sedaj ne gre v glavo, kako da niso takoj brzojavno vseh Čitalničarjev uklenili in pobesili, ker so si predrznili po štirih letih prirediti na svojih tleh koncert in svoje goste celo pozdraviti.

Čitalnica bo šla seveda po začrtani poti naprej. V nedeljo smo videli, da je tudi naše ljudstvo vstalo in da stoji trdno za nami. Zato pripravljamo za jesen Finžgarjevo narodno igro „Naša kri“, predstavo za otroke, tudi Miklavžev večer bomo priredili, za zimo bomo oskrbeli ljudska predavanja, Vošnjakovo ljudsko knjižnico vedno spodbujamo itd., in tako upamo, da bo tudi naše ljudstvo ob velikem trenutku zrelo in narodno disciplinirano.

Kličemo pa še enkrat vsem narodnjakom: Delajmo vstrajno in vsi!

Manifestacija Gornje-Savinjske doline za Jugoslavijo

Za dne 25. avgusta t. l. je poslanec dr. Karel Verstovšek napovedal shod pri Sv. Frančišku Dr. Michl v Mozirju ga je prepovedal in namestnik Clary mu je pritrdil. Ministrski predsednik baron Hussarek in notranji minister pl. Geyer, na katera se je obrnil poslanec s pritožbo, češ, da si ljudstvo ne pusti dopasti „nemškega kurza“, sta se v svojih odgovorih izgovarjala na deželno vladu. Znani vodja politične ekspoziture dr. Michl je prevzel nalogo agitatorja proti shodu; ne samo, da je dal razglasiti po občinah v celem okraju, da je shod prepovedan, temveč je osebno opozarjal ljudi, da ni shoda in naj ne gredo k Sv. Frančišku. Dr. Verstovšek jih je pa vabil na romanje. In prišli so od vseh krajev. Ljubenci so prišli vsi, Zadrečani, zlasti Bečanci in pa Gornjegrajčani, so se deloma pripe ali, deloma dospeli peš v velikanskem številu; dobro so bili zastopani Rečičani in Lučani.

Na predvečer so se zbirali na Liubnem žandariji; od vseh krajev so jih sklicali do 30. Vodil jih je dr. Michl sam s slavnim Mülleretom. Ob 3. uri so topili v službo. Vodja ekspoziture je javil dr. Verstovšku, da ne sme govoriti niti besedice. Seveda e prišlo drugače! Dr. Michl je bil poslanec vedno za retami: kot nekdanji policijski uradnik v Trstu si je domišljeval, da spretno izvršuje svojo nalogo. Toda poslanec ga je neusmiljeno gonil sem ter tja; hudomušne opazke so padale na uniformiranega gospoda. Poslanca so posebno blagrovali, da je imel s seboj tako vrlega dvonožnega stražarja. Dr. Michl je sikal same jeze, ker je bil res v tako žalostnem položaju, da so ga celo ljudje pozirali, ki so se sicer zgražali radi prepovedi. Dekleta, gospodične, žene in moški so peli narodne pesmi; pesem za pesmijo se je razlegala po lepi Savinjski dolini. „Živela Jugoslavija! Živel Jugoslovanski klub! Živijo g. dr. Verstovšek! Živeli Čehi in Poljaki!“ je donelo komisarju in žandarjem na uho. Po peti uri se vtilje ploha; zborovalci bežijo v obe bližnji gostilni. Dr. Verstovšek si oskrbi velik dežnik in se izprehaja na prostem; komisar v lepi in novi uniformi je moral ostati tudi na prostem. Kar curljalo je od njega, moker je bil kot miš. Ta prisiljena služba je trajala do 48. ure zvečer. Le počasno so se razšli ljudje, navdušeni za Jugoslavijo. Prepoved je le kaznila in še bolj utrdila Savinjsčane v veri, da Jugoslavija mora priti.

Sklepi nemške socialne demokracije.

Na shodu odposlancev nemške socialne demokracije alpskih dežel so bili storjeni zanimivi sklepi, ki zadevajo notranjo preureditev Avstrije in katere smo že kratek čas navedli. Sedaj pa jih priobčimo doslovno:

„Nemško delavstvo alpskih dežel se odločno za-

varuje proti temu, da bi se na takozvanih nemških Volkstagih storjene sklepe smatralo kot izraz volje znatnega dela nemškega prebivalstva alpskih dežel, ker so ti „volkstagi“ sestavljeni iz ljudi, ki tekajo skupaj brez posebne izbire. Delavstvo odreja v zvezi temi shodi, ki se jo krivem imenujejo Volkstagi, ustanovljenim takozvanim „volksratom“ pravico, sestavljati v imenu nemškega prebivalstva programe za bodočo ureditev avstrijske državne skupnosti.

Delavstvo zamejuje načeloma vsako politično in narodno pravico v državi, deželi in v občini; a delavstvo vendar ne more teh svojih nazorov spraviti do veljave, ker obstoječi volilni red za dež zbor in občinski zastop da le edino nacionalistom v roke upravo in pravico sklepanja v teh zastopih. Delavstvo torej zahteva takojšnji preklie volilnih predprave posejdujočih razredov v vseh zastopih kot predogoj zdravega svobodnega in naravnega razvoja v državi.

Delavstvo ravno tako odklanja nemško gospodstvo nad drugimi narodi, kakor tudi zamejuje v češki in jugoslovanski deklaraciji označeno namero, da bi češke ali jugoslovanske večine prevladale nemško manjšino in kakor potem ni drugače mogoče, s silo zagospodovala nad njo. Delavstvo temblji zahteva, da vsak narod prosto in samostojno odloča o svojih narodnih zadevah, torej popolno pravico samoodločbe za vsak narod v Avstriji s pravico, ustanoviti si lastno državo. Delavstvo vidi kot predpogoj ozdravljenja Avstrije v federativni sestavi te države, v zvezno državo prostih in enakopravnih narodov. Delavstvo se torej ne zapira pred priznanjem, da se mora posebno jugoslovansko vprašanje rešiti v tem smislu in da mora tudi italijansko prebivalstvo v državni skupnosti uživati narodno samovlado.

Kot predpogoje za preuredbo Avstrije smatra konferenca alpskih nemških socialnih demokratov odstranitev deželnih mej, ustanovitev narodno enotnih okrožij, v kolikor je to mogoče, osnovo demokratične lokalne uprave v občini in okrožju, in sicer tudi v enojezičnih ozemljih, sestava zakonov za varstvo preostalih narodnih manjšin in na drugi strani zveza narodne državne tvorbe v popolno gospodarsko in prometno skupnost, proglasitev glavnih železnic in drugih prometnih cest kot zvezne zadeve in proglastitev pristanišč ob Adriji, pred vsem Trsta, kot zvezno pristanišče.

Nekaj napak o našem prehranilnem ustroju

(Piše Mirko V.)

Prehranilni ustroj, kot ga v napisu omenjam, se vse one oblasti, vse one naprave in mesta, ki vodijo in narekujejo pot do naše skupne prehrane; le žal, da je ta pot pač zelo dolga, kajti do cilja ni mogoče priti. Ta nerazumljiva posledica ima dokaj očitnih vzrokov, vsled katerih ta velikanski stroj ljudske prehrane tiči in mora tudi za naprej tičati, ako ne pride naša gospoda do spoznanja, poslušati želje in nasvete onih, ki jim kruh pridelujejo ter ne slepo ubogati in slušati nazorov od strani neizkušenih poročevalcev iz njihovih pisarn.

Danes navedem le tri glavne napake v sestavi naše prehrane. Tukaj zunaj med ljudstvom jih slišiš lahko vsak dan. Naše kmetско ljudstvo dela in pridelava, zato ima pravico izreči tudi svojo sodbo. Napake, ki bodoje najbolj v oči, so sledeče:

1. Sedaj se vrši oddaja krušnega zrna; vsaka občina je zvedela množino (kontingent), ki jo mora oddati, od oblasti, ki prestoluje daleč proč od njiv. Zakaj se ni vzelo poprej vsake občine na tozadevno skupno posvetovanje, po katerem bi se doseglo morda večjih uspehov, akoprav bi ta občina dobila večji in druga manjši kontingent. (Opomba: Kot do sedaj izvaja mariborski prehranjevalni urad za oddajo krompirja!) Slušajte tudi glas kmetov!

2. Površine obdelanih zemljišč nazadujejo; ne katerih kmetje obdelujejo le še polovico, pa še manj svojih njiv. Kako to? Živine manj, gnoja manj, delavcev manj, dela zaostanejo ali celo izostanejo, zrna manj, setve in žetve manj; kmet obdelaj slednji pečen — grof, gospod, dobiš karte za svoje opuščene poljane; vprežne živine manj — skoraj nič — a gospod, športman, pa divja in se špacira z bistrimi konji itd. Njive se torej morajo krčiti. Res, oči napenjamo, ko slišimo, da je Anglija med vojno zvišala površine svojih njiv za 1 milijon hektarov, t. j. približno za 1.800.000 oralov ali johov, ali za velikost cele kranjske dežele. Zakaj pri nas narobe?

3. Kmetu ni za denar, ker zanj ne dobi v mestu, rekli bi — ničesar. Dajte namesto denarja kmetu za njegove pridelke: podplatov, sveč, več sladkorja, petroleja, galice in žvepla za vinograde, železa, premoga itd. Raiši bi si kmet nekoliko od svojih ust odtrgal. „Blago za blago“, žal, da je tako!

Ofenziva na zapadu.

Sedanja velikopotezna ofenziva ententinih armad na 120 km dolgi fronti nekako 10 km vzhodno od Arrasa ob Scarpe notri do Aisne severnozahodno od Soissons zaznamuje tri glavne smeri: Vzhodno od Arrasa ob obeh straneh reke Scarpe v smeri proti

mestu Cambrai, vzhodno od Alberta v smeri proti Bapaume, kjer je težišče bojov in proti Peronne, in konečno vzhodno od mesta Montdidier v smeri proti La Fere.

Kaj značilna je pač izguba nemškega ozemlja južno od reke Scarpe ter vzhodno od mesta Albert. Na tem ozemlju označuje nemško uradno poročilo skorokoro vsak dan mesta in kraje kot za Nemce izgubljene, ki so že znani iz zadnje nemške ofenzive. Kolikor je pač na podlagi došlih nemških in sovražnih uradnih poročil možno označiti trenutno bojno črto, so se morali Nemci umakniti za precejšen kos ozemlja za fronto od dne 30. junija 1916. Na tem ozemlju se bijejo sedaj najsrdečiji boji zlasti ob obeh straneh mesta Bapaume. Cela vrsta važnih postojank kot Ayette, Monchy, Bucquoy itd. je prešla v oblast ententinih armad. Bapaume, kjer se bijejo najhujši boji, je bržčas že tudi izgubljen za Nemce. Med Oisne in Sommo vzhodno od Montdidiera so pa ententine čete zasedle razvaline mest Chaulnes, Roye in Lassigny. Na takozvani Hindenburgovi črti Scarpe-Bapaume-Peronne, kjer so se Nemci umaknili že leta 1917, se vrše tudi tokrat najljutejši boji. Nemci se baje umikajo zaradi tega tako počasi, ker še ni izgotovljena nova obrambna črta, ki bi nudila umikajoči se nemški armadi zanesljivo in nepremagljivo oporo. Prožnosti nemških čet, ki se umejo umakniti na točki, proti kateri je naperjena vsa sovražna sila, se ima nemško armadno vodstvo zahvaliti, da se ententinih armad dosedaj kljub največjim naporom ni posrečilo predreti nemške fronte. Generalisimu Fochu se ta poskus noče posrečiti, toda tolaži ga dejstvo, da se isti tudi Hindenburgu v pomladanski ofenzivi ni posrečil. Brezpogojno se mora Fochu priznati, kar je slišati tudi iz nemških ust, da je izvršil veliko in težavno delo, kajti odbil je nemško zaogozdo, zabito v ententino fronto vzhodno od Amienssa, ki je ključ do Pariza in s tem ustvaril v Pikardiji položaj, kakor je bil leta 1916, tako, da so Nemci izgubili v glavnem vse, kar so zavzeli v letošnji pomladski ofenzivi, ampak so še celo izgubili na ozemlju katero so imeli pred to ofenzivo.

Gigantska bitka na zapadu se nadaljuje z nezmanjšano silo. Ali bode zmagal Hindenburg z znanim rekom: „Nemška armada je nepremagljiva“, ali pa njegov tekmeč generalisim Foch, ki je rekel tole: „Predno bo snež pobelil sedanje bojne planjave, ne bo na njih nobenega Nemca več“, utegne pokazati že bližnja bodočnost.

Nekaj o miru

Mirovna konferenca — nepotrebna! Londonski list „Morning Post“ objavlja dopis iz Vašingtona, ki se bavi z mnenjem merodajnih ameriških krogov o mirovni konferenci. V dopisu se pravi: „Da pride do mirovne konference, je treba, da se izpolnita dva pogoja: ali zmaga Nemčija, ali pa da zavezniki, izgubivši upanje, da bi mogli priboriti popolno zmago na bojišču, začno diplomatska pogajanja. Toda tukaj se ne veruje niti v eno niti v drugo teh dveh možnosti. Po amerškem mnenju se bo Nemčija udala, ko bo poražena in ne bo več mogla nadaljevati vojne, in zavezniki objavijo potem svoje pogoje, po katerih bi bili pripravljeni ustaviti boj. V tem slučaju pa je mirovna konferenca nepotrebna. Nemčija ali sprejme pogoje, ki se ji bodo narekovali, ali pa bo še bolj kaznovana. V prejšnjih vojnah so se vršila mirovna pogajanja vsled želje, da se s premagancem vzpostavi jo zopet prijateljski odnosi. Kar se tiče Amerike, ne goji take želje in ne misli, po vojni pozdraviti več Nemčije kot prijateljice ter obnoviti z njo odnose. Nemško blago ne najde potem več v Ameriki dobrega trga in nemško ime ne bo priporočilo za prijateljsvo, kakor je bilo pred vojno. Ker stvari tako stoje, se ponavlja vprašanje: Čemu potem nesmiselni razgovori o mirovni konferenci?

Zanimiva 20letnica. Dne 24. avgusta t. l. boče ravno 20 let, kar je bivši ruski car sklical mednarodno mirovno konferenco v Haagu na Nizozemskem. Prve seje se je udeležilo 26 držav, med njimi vse velisile. Vsi so mislili da se bodo zdaj uresničile besede preroka Izaija (2, 4): „Takrat bodo prekevali svoje meče v plužna železa in v srpe svoje sulice; nič več ne bodo vzdigali meča narodi drug zoper drugega in nič več ne bodo podučevanja za vojsko.“ Zgodilo se je ravno nasprotno: „Rod je vstal zoper rod, narod se je vzdignil zoper narod, država proti državi.“ Zakaj? Fundament je bil slab in zidarji za nič. Nekako podlago je tvorilo na zunaj: mednarodno pravo in zaupljivost do mednarodnega razsodišča; na znotraj: zvitost diplomatov in koristolovstvo državnikov. Začetnik te ideje mednarodnega mirovne razsodišča je Emerik Cruce († 1590 v Parizu). Mnogi vladarji in zasebniki so to idejo zagovarjali. Vladarji niso prodrli z njo, ker so se opirali na vojno, ko so govorili o miru; posamezniki ni nihče poslušal, ker niso imeli moči. V Haagu, res, se niso ozirali več na silo in moč, vsaj rekli so tako, pač pa so aklamirali dobro voljo državnikov. In ravno radi tega vidimo zdaj, po 20 letih, to grozno blamažo.

Se ga vladajo, zadnjokrat! Zadnjokrat poč kanoni njim in sebi smrtno pesem. Grozno je človeštva trpljenje, čudovito mora biti njegovo prerojenje. Narodi si sami odpirajo svoje oči, da vidijo, kaj se z njimi godi. Vsi zahtevajo svoje pravice, svoje svobodo na demokra-

tični podlagi. Edino: Pravica-svoboda more biti podlagi mednarodnega miru. In nihče drugi ne bo več „diplomatično“ govoril namesto narodov, sami morajo imeti svojo besedo! Takrat bo mogoče sestaviti pravo mednarodno — ne meddržavno — razsodišče, takrat bo mogoče upati na mednarodni mir. Nikdar in tudi tedaj ne, pa se narodi ne bodo razumeli, ako se ne bodo razgovarjali in razsojali vpričo križa, znamenja miru, kajti križ je najvišja plemenitost, največja kultura.

Francosko bojišče.

Ofenziva ententenih armad med Scarpo in Aisno se nadaljuje z nezmanjšano silo. Angleži napadajo ob Scarpi ter na črti Arras-Cambrai, kjer so vnovič porinili Nemce nekoliko nazaj ter zasedli ozemlje do črte Croisilles Mory Bapaume. Tudi važna postojanka Boiry-Notre-Dame je prišla v angleško oblast. Ob Sommi in Aisni pa napadajo Francozi nemške postojanke. Tudi na tem delu fronte so se morali Nemci umakniti. Cela vrsta krajev kot Flers, Gurlu, Dompierre, Belloi, Nesle, Beaulieu, Suzey in še več drugih je prišla v oblast Francozov. Mesto Noyon so Francozi obkolili od treh strani. Ob Aisni pa zlasti ameriške čete napadajo Nemce z veliko srditostjo.

Italijansko bojišče.

Razven poizvedovalnih prask v gorovju Sedem občin nobenih važnejših dogodkov.

Albansko bojišče.

Ob reki Bojuzi in v gorovju Tomor so se Italijani ustavili našemu prodiranju v smeri proti Valoni ter se močno utrdili. V dolini reke Semeni živahni boji.

Politične vesti.

Kozel kot vrtnar. „Marburger Zeitung“ divja zoper slovensko duhovščino in pred vsem zoper škofa jegliča kot zoper veleizdajalce in razdiralce Avstrije, kot ententarje in bogve kaj še. Ne pride nam na misel in tudi v sanjah ne, da bi sebe in svoj avstrijski patriotizem branili zoper vsenemške zagrizence, ki jim „Marburger Zeitung“ pripravlja duševno hrano. Za nas je samo velika zabava, če vidimo „Marburger Zeitung“ kot braniteljico Avstrije in zagovornico avstrijskega patriotizma. Človek se zabava, kakor če bi gledal teater v kakšnem wurstelpraterju. Vsenemci kot branitelji avstrijske ideje! Tisti vsenemci, ki tulijo „Die Wacht am Rhein“, ki kričijo: „Heil Hohenzollern!“, ki ob cesarskih slavnostih za Habsburžane nimajo niti ene zastave, tisti vsenemci, ki so v javni resoluciji se izrazili za to, naj se nemški deli Avstrije odcepijo od naše monarhije, ki priklonijo Nemčiji, tisti vsenemci, ki so na svojih Volkstagih strupeno nastopali zoper našo vladarsko hišo, ti bi naj bili branitelji Avstrije! Kozel bi vendar le bil boljši vrtnar.

Notranja politika. „N. Fr. Pr.“ piše, da se bodo delegacije sestale še le meseca decembra. — Ministrski predsednik Hussarek se pogaja s strankami glede programa za bodoče zasedanje državnega zbora. Te dni je sprejel voditelja soc. demokratov dr. Adlerja, načelnika Poljskega kluba, dr. Tertila, posl. Stapinskega in še več drugih. Po listih krožijo vesti, da pripravlja vlada načrte za preuredbo Avstrije v zvezno državo narodov. Nemci se radi tega razburjajo in grozijo z odporom. — Govori se, da je stališče zunanjega ministra Buriana omajano, ker ni znal v avstropoljskem smislu rešiti poljskega vprašanja. — Med avstrijsko in ogrsko vlado se vršijo pogajanja radi pripadnosti Bosne in Hercegovine. Madžari hočejo na vsak način ti dve deželi prikloniti k Ogrski, — Za skupnega finančnega ministra bo baje imenovan sek. načelnik baron Kuh-Crobak. — Govori se o odstopu hrvatskega bana Mihalovića. Na njegovo mesto bo baje zopet prišel baron Škrlec.

Nemški Volksrat proti federalizaciji Avstrije. Nemški Volksrat je v svoji zadnji seji sklenil protest proti vsaki šablonski preuredbi naše državne oblike, ki bi nasprotovala na kakršen koli način nemškemu belangom. Posebno pa ugovarja Volksrat (Kako mogočne se delajo Volksratoveci!) zoper usta-

novitev jugoslovanske države s priklopitvijo slovenskega ozemlja v kakoršni koli obliki; smatra pa tudi uvedbo narodne avtonomije za južne dežele z nemškega in avstrijskega stališča kot neznosno, ker bi tole pripravljalo popolno odcepitev teh pokrajin od avstrijske države. — Tako govori nekaj brezpomembnih možakarjev vsenemškega kalibra, ki mislijo, da sme v Avstriji svobodno živeti in se razširjati samo človek, ki se prišteva med Nemce. Ti ljudje so prespali dolgo dobo vojne in se v svoji vsenemški zaspanosti niso iz nje prav nič naučili. Ogromna večina Avstrijcev tudi Nemci zahteva, da se mora Avstrija preusnoviti čimprej v zvezno državo svobodnih narodov, kar se bi tudi zgodilo, če tudi domišljavi Volksrat napravi še sto in sto takih sklepov. Značilno je, da Volksrat s posebnim povdarkom zahteva, da se slovenske dežele na noben način ne smejo prikloniti Jugoslaviji, ker bi to bilo — nemstvu na škodo! Logika pa taka! Na eni strani priznavajo Nemci, da so naše dežele slovenske, a ne smejo k Jugoslaviji, ker bi to — škodovalo Nemcem. Vprašal jih gotovo nihče ne bo, ali se sme dati Jugoslovanom samostojnost ali ne.

Cesar Karel in cesarica Zita sta te dni obiskala saškega kralja Friderika Avgusta v Draždanih in bavarskega kralja Ludovika v Monakovem. Dne 28. avgusta zvečer se je cesarska dvojica vrnila v svoje sedanje bivališče, v grad Wartholz pri Reichen-u.

Turški sultan odpotuje v inozemstvo. Po poročilih iz Dunaja bo baje novi turški cesar sultan Mehmed VI. v kratkem odpotoval v inozemstvo na poset zavezniških vladarjev. Posetu v Sofiji pripisujejo veliko politično važnost, ker so odnosi med Bolgarijo in Turčijo nekoliko skaljeni.

Cesar je odstavil pravoslavnega metropolita v Černovicah dr. Repta, ker je ob vpadu Rusov v Bukovino izdal poziv na duhovščino, naj moli za zmago Rusije.

Hrvatska seljačka stranka za jugoslovansko ujedinenje in za češko-poljsko-jugoslovansko zvezo. Dne 25. avgusta je imel glavni odbor hrvatske kmetijske stranke v Zagrebu sejo, katere so se udeležili zapniki iz vseh okrajev banske Hrvatske. Ob tej priliki so med drugim sprejeli tudi resolucijo, v kateri se izraža hrvatska kmetijska stranka za načelo o pravu popolne narodne samoodločbe in se pridružuje jugoslovanskemu ujedinenju in češko-poljsko-jugoslovanski zvezi.

Trumbič, predsednik jugoslovanskega odbora v inozemstvu, je bil pred dnevi sprejet v avdijenci od italijanskega kralja in zunanjega ministra Sonnina. Poroča se, da so Italijani opustili svoje zahteve po priklopitvi jugoslovanskih krajev k Italiji.

Tedenske novice.

25letnico župnikovanja slavi letos vlč. g. Jak. Očgerl, župnik pri Sv. Andražu v Slov. gor. Ljudomilega g. župnika sta imenovali ob tej priliki občini Sv. Andraž in Smolinci za svojega častnega občana v znak velikih zaslug, ki si jih je pridobil jubilan za blagor svojih župljanov. Jubilanu in častnemu občanu iskreno čestitamo!

Odlikovan vojni kurat. Vojni kurat 26. strelskega polka č. g. Iv. Mlakar je bil odlikovan z duhovniškim zaslužnim križcem 2. razreda na borbečem traku z meči.

Duhovniške vesti. Župnijo Loče je dobil vlč. g. Franc Lom, župnik pri Sv. Petru na Kronski gori, župnijo Jurklošter pa vlč. g. Jurij Cvetko, kaplan v Zrečah.

Odlikovanje. Poveljnik mariborske vojaške višje realke podpolkovnik Eduard Blaha pl. Olbor je dobil od vojaškega poveljstva v Gradcu pohvalno priznanje za svoje odlično delovanje pri vzgoji mladih častnikov ter za vzgledno poveljevanje. Cesar mu je še podelil tudi viteški križ Franc-Jozefovega reda z vojnim okraskom.

Imenovanje. C. kr. poštni nadoficijal g. Franjo Natek v Celju je bil imenovan za c. kr. nadkontrolorja istotam.

Poroka. V Celju se je dne 24. avgusta poročil g. dr. Šandor Hrašovec, odvetniški kandidat in rezervni poročnik, z gđ. Mimi Confidenti. Bilo srečno!

Himen. Poročil se je dne 25. velikega srpana t. l. v Celju starešina in bivši predsednik »Zarje« Ivan Dornik z gđ. Mico Kušec. Čestitamo!

Poveljnik srbskih čet umrl. Dne 28. avgusta je umrl na otoku Krk poveljnik srbskih čet pred Solunom, general Petrovič. Petrovič je bil v albanski vojni poveljnik srbske armade, ki je prodirala na Kosovo polje.

C. kr. slovenska državna gimnazija v Gorici se z oktobrom t. l. zopet otvori. Učenci, kateri nameravajo vstopiti v ta zavod, naj javijo to takoj ravnateljstvu.

C. kr. državna gimnazija v Mariboru išče za prihodnje šolsko leto dveh suplentov s polnoštevili urami, v prvi vrsti za jezikoslovne, a tudi za druge predmete. Priglasiti se je čim preje, pismeno ali ustmeno, pri gimnazijskem ravnateljstvu v Mariboru.

Mladeniško slavlje v St. Ilju. Dne 8. septembra se bo v St. Ilju v Slov. gor. blagoslovila zastava mladeniške Marijine družbe. Slavnost bo združena s sestankom mladeniških Marijinih družb iz celih Slov. gor. Mladenci, pridite dne 8. septembra v obmejni St. Ilj!

Dijaki in dijakinje iz Slovenskih goric! Dne 8. septembra t. l. priredi mariborsko Dramatično društvo ob 3. uri popoldne pri Sv. Lenartu v Slov. gor. veliko narodno veselico. To je po dolgih, tužnih štirih letih prva prireditev med našim dobrim ljudstvom, ki ves ta čas ni imelo prilike, blažiti si srce ob lepi slovenski pesmi in uživati neprisiljeno slovensko veselje. Sedaj pa se mu nudi zopet taka prilika. Vaša narodna dolžnost pa je, agitirati za kar največjo udeležbo pri tej veselici! To je v teh časih zelo važno narodno-vzgojevalno delo. Učeca se mladina, pridi sama s svojim mladostnim veseljem in privedi kolikor mogoče naroda seboj!

Občni zbor „Slovenske Straže“ in „Slov. krščansko-socialne zveze“ za vse slovenske dežele se bo vršil v Ljubljani dne 10. sept. Natančnejši spored objavimo v pondeljek. Izobraževalna društva in podružnice »Slov. Straže« naj se takoj dogovore, koga bodo poslale kot zastopnika v Ljubljano.

Pridobitev. Graščino »Vinarija« pri Prihovi, ki je bila lastnina madžarskih baronov Miklos, je kupila češka družina Spurny za 160.000 K.

„Jugoslavija Jugoslovanom“. Prvi natis te knjige je že pošel. Pripravlja pa se drugi ponatis. Naročniki naj potrpijo. Ko izide druga izdaja, bomo pravočasno objavili v listih. — Tiskarna sv. Cirila.

Lep dar. Ob 30letnici primirja ml. gospoda stolnega župnika Franca Moravec dne 22. t. m. na Strmecu pri Veliki Nedelji so zbrani gostje darovali za Dijaško kuhinjo v Mariboru 300 K, katera lepa svota kaže, kako dobrotljivi in požrtvovalni so vrli Strmčani.

Francoske žene papežu. Po nekem odposlanstvu se je kardinalu-državnemu tajniku za sv. Očeta izročilo poklonilno pismo, katero je podpisalo 200.000 francoskih žen. V udanostni izjavi ponavljajo francoske žene obljubo, da bodo vzgojile svoje sinove v zvestobi do sv. Stolice in v popolni udanosti do sv. katoliške cerkve ter prosijo zategačelj sv. Očeta njegovega blagoslova in milosti, da bodo mogle svoje vojne težave darovati Bogu. Istočasno se je izročila sv. Očetu zlata knjiga s podpisi več kot 70 francoskih nadškofov in škofov, ki vroče pozdravljajo udanostno izjavo francoskih žen; knjiga nosi tudi podpise glavnih agitatorjev za podpisovanje udanostne izjave. Istočasno je odposlanstvo podarilo papežu popolno oltarno opravo, pred vsem veličasten kelih s primernim napisom, katerega bo sv. Oče rabil pri daritvi sv. maše, katero je obljubil darovati za namene francoskih žen.

Nove knjige. Katoliška Bukvarna v Ljubljani je založila naslednje nove knjige: 1. Veliki Katekizem (Frančišek Zabret), II. poglavje „O molitvi“, cena 5 K. — 2. Kratka povest o antihristu, ruski spisal Vladimir Sergejevič Solovjev, prevlel Fr. Poljanec. Cena 2 K. — 3. Pravica za oliko, spisal dr. I. Dostojen, cena 3 K. — 4. Kubična računica v novi meri, sestavi J. Dolžan, cena 6 K. — Josip Jurčič, spisi, 5. zvezek (Sosedov sin. Sin kmetijskega cesarja. Mei dve ma stoloma). Uredil dr. Ivan Grafenauer. Cena 3 K. Knjige se naročajo v Katoliški Bukvarni v Ljubljani. Priporočamo!

Dajte nam več učiteljev! Med desetimi učiteljskimi osebami najdemo sedaj komaj enega moškega. Samo v naši deželi je padlo že nad 100 učiteljev in nevštetih so pri tem ujeti, ranjeni in pogrešani. Večinoma imamo na deželi stare učitelje, ki učiteljujejo le še s čakanjem na ureditve plač ali na konec vojne. Vendar obojega ni od nikoder. Učiteljskega naraščaja v zadnjih letnikih učiteljišča skoraj sploh tudi nimamo. Pomisliti je, kaj bo z našo mladino, kaj z našimi šolami! Obračamo se na deželni šolski svet, da ukrene, da bo oproščenih več učiteljev, in sicer mladih. Saj je za to posebno sedaj težko vsestransko službo treba ravno mladina, čilih moči!

Avtomobilna zveza že med Mariborom in Sv. Lenartom v Slov. gor.? Že pet tednov vozi po dva do trikrat na dan po cesti iz Maribora k St. Lenartu avtomobil, in sicer — pomislite! — velikanski tovorni avtomobil. In to na tisti cesti, katere oblasti že od početka vojne niso pustile posipati s kamenjem?!

In to ravno po tisti cesti, katero oblasti zapro in prepovejo za poštino-avtomobilni promet? Sedaj vozeči tovrni avtomobil vozi vsakokrat 30—40 g zrnja in ima sam še večjo težo. Hiše se tresejo, ceste razsujejo in mostovi se rušijo, a naš okrajni zastop sedaj No, Mariborčani, kečaj pa nam privolite za naj tretjino lažji poštini avtomobil?

Kolkovanje prošelj za vojaške oprostive. Finančno ministrstvo razglasa: Ker se še vedno zelo pogosto dogajajo slučajji, da prošnje za vojaške oprostive niso ali nič ali pa le pomanjkljivo kolkovane, se opozarja, da morajo biti vse tozadevne prošnje kolkovane s kolkom po 2 K za vsako polo prošnje.

Vojaških prebiranj — ne bo. Dne 24. avgusta t. l. se je vršil na Dunaju ministrski svet, na katerem je bilo med drugim tudi sklenjeno, da za sedaj ne bo nobenih novih vojaških prebiranj bodisi vseh, bodisi kakih posameznih letnikov črnovojniških zavrancev, pač pa se bodo vršila prebiranja vseh v vojaške potrjenih, a od vojaške službe oproščenih vojaških oseb.

8. vojno posojilo. Namestnika nam piše: Pa sedaj namestništvu predležečih izkazih kreditnih zavodov in poštinih ter davčnih uradov znaša izid podpisovanja 8. vojnega posojila na Štajerskem skoro 300 milijonov K. Za ta zelo ugodni uspeh se je večinoma zahvaliti vzornemu ravnanju hranilnice, ki so s svojimi vložniki skupaj podpisale za 8. vojno posojilo — 157% milijonov K, t. j. povprečno 224% vložnega stanja. Živega in uspešnega vabilnega delovanja se je izvrstno udeležilo štajersko učiteljsvo pod vodstvom štaj. učiteljske zveze.

Nove poštno pristojbine. Kakor smo že kratko poročali, stopijo s 1. septembrom v veljavo nove poštno, brzojavne in telefonske pristojbine. Opozarjamo naše čitatelje, da se ravnajo po teh novih poštinih določilih, da ne bodo trpeli škode in imeli sitnosti in nepravilnosti. Najvažnejša nova poštna določila so: Za navadno pismo, kojega teža znaša do 20 g, bo s 1. septembrom znašala pristojbina 20 v (dosedaj 15 v); za vsakih nadaljnjih 20 g teže pa po 5 v več. Dopisnice (tudi od poštno uprave izdane) 10 v, dosedaj 8 v; poštno dopisnice z označbo 8 v še bo treba spopolniti z znamko po 2 v. Za tiskovine: V prometu v Avstriji nobene spremembe, v prometu z Ogrsko, Bosno-Hercegovino, Nemčijo in z vojnimi poštami ter v prometu z zasedenim ozemljem do 50 g 5 v (dosedaj 3 v), čez 50 do 100 g 11 v (dosedaj 6 v) in nadalje za vsakih 50 g teže za 3 v več. Za poštno nakaznico do 50 K 25 v (dosedaj 20 v) in nadalje za vsakih 50 K po 5 v več. Za denarna pisma in za zavoje z označeno vrednostjo za vsakih 300 K po 10 v (dosedaj 5 v), za zavoje (pristojbina za težo) v Avstriji, v prometu z Ogrsko, Bosno-Hercegovino, kakor tudi z Nemčijo do 5 kg 1 K (dosedaj 60 in 80 v), od 5 do 10 kg K 2.20 (dosedaj 2 K), od 10—15 kg K 3.20 (dosedaj 3 K), od 15—20 kg K 4.20 (dosedaj 4 K). Zavoje za vojne pošte do 5 kg 1 K (dosedaj 80 v), v zasedeni ozemlja do 5 kg 1 K (dosedaj 80 v), od 5—10 kg K 2.20 (dosedaj 2 K). Nadalje je določeno, da mora odpošiljatelj pri oddaji na pošto plačati vso pristojbino. Za ekspresna pisma, ekspresna denarna pisma in za ekspresne nakaznice znaša pristojbina 60 vin. (dosedaj 30 v), za zavoje 1 K (dosedaj 50 v). Če stanuje naslovljenec od pošte delj kakor 1 km, znaša ekspresna pristojbina 2 K (dosedaj K 1.50). Opozarjamo še enkrat naše čitatelje na ta določila, ki stopijo v veljavo s 1. septembrom, torej že v nekaterih dneh.

Vsled zauživanja strupenih gob so pri Šmarjeti ob Pesnici umrle v Pihleričev hiši štiri osebe in sicer dve odrasli in dva otroka. Gobe je ukojina mati deloma kupila, deloma nabrala sama. — Žrtve vsled uživanja strupenih gob so od dne do dne številnejše, posebno v mestih, kjer zaradi sedanjih prehranjevalnih težkoč nitro sežejo po vsem, kar je le užitno. A tudi na deželi se pojavljajo slučajji takih zastrupljenj. Res, da so gobe zelo okusna ter posebno prebavljiva in redilna jed, vendar nismo pri zbiranju gob nikdar zadosti oprezní. Tudi žal nimamo še popolnoma zanesljivih znamenj, ločiti užitne gobe od strupenih. Ker ni mogoče, na tem mestu pisati obširnih razlag, povem le sledeče: Dognano je, da večino vseh smrtnih slučajev povzroči zauživanje takozvane hudičeve gobe, katero zelo lahko zamenjamo z globanjo. Ima širok, belorumen ali zelenkast ali rujavkast ter nekoliko smolast klobuk. Vrat je navadno, pa ne vsakokrat nekoliko rudečorumen. Ako gobo prerežemo, najdemo bledobelo ali svetlordečo meso, ki dobi sčasoma zeleno, potem modro in nazadnje celo črno barvo. Ta goba je izvanredno strupena, odloč tudi njeno ime. Pomnimo, da nabiramo le naše domače, popolnoma znane užitne gobe in še te pokažimo v preizkus starejšim in izkušenim sedom, ki so znani poznavalec gob; vse dvomljive ali sumljive gobe pa kratkoma zavržimo. — M. V.

Vojna razstava c. in kr. 87. pešpolka v Celju. Vojni album domačega pešpolka bo v začetku jeseni razstavil vojne spominke vsake vrste. Za kolikor le mogoče bogato in dostojno prireditelj prosi uradništvu vojnega albuma tem potom, da mu slavno občinstvo v to svrhe posodi razne vzasebni lasti nahajajoče se predmete, kakor: orožje, slike, fotografije, dopise, posebno pisma spominjavredne vsebine, kratko vse spominke, ki so kakorkoli v zvezi s pešpolkovno usodo v svetovni vojni. Predmeti, ki bi jih slavno občinstvo prepustilo za razstavo, naj se izročijo „Uredništvu vojnega albuma“, Celje, grajska vojašnica, soba št. 44.

Kjer se po končani razstavi vrnejo. Ker je čisti dobiček razstave namenjen vdovam in sirotam pešpolka, pričakuje uradništvu, da bo udeležujoče se občinstvo mesta, okolice in vsega dopolnilnega okraja kolikor mogoče prispevalo in sodelovalo.

Gospodarske novice.

Pospeševanje lesne produkcije. Ker postaja pomanjkanje lesa, bodisi že lesa v stavbne in rokodelske svrhe, bodisi drv, vedno občutnejše, je odredilo c. in kr. vojno ministrstvo v sporazumu s poljedelskim ministrstvom, da se lesna produkcija pospeši s tem, da dobe posestniki gozdov in pridelovalci lesa seloh, pri svojih deželnih vladah od meseca julija t. l. naprej, vojaške delavske moči. Pri tem se pa morajo obvezati, da jih bodo sami prehranjevali. Če bo etar dal delavske moči za v vojne svrhe namenjen les, bo te prehranjeval sam. Te žetvene stotnije bodo se dajale po najmanj 50 mož skupaj. Oziralo se bo posebno na one posestnike gozdov in pridelovalce lesa, ki svoje blago (drva in drugi les) pošiljajo v splošnem interesu v večja mesta in katerih gozdi so za to pošiljatev v pripravnih krajih. Interesenti se naj takoj obrnejo glede dodelitve delavskih vojaških moči do pristojnih deželnih vlad.

Luženje pšenice. Štajersko cesarsko namestništvo nam piše: Za jesenski in prihodnjeletni spomladanski nasad se odredi brezpogojna uporaba formalinovega lužila za pšenico in ječmen. Lužilno postopanje je lahko izvršljivo; pred luženjem samim se priporoča, dejati setveno blago v tanki plasti v zvočno napolnjeno korito ali kač in ga tamkaj skozi približno 5 minut dobro premešavati, da morejo lažje sneti priti na površino, kjer se jih pozajme in na to sežge. Druge porabe, morda za krmilne namene ali zmetanja na gnojišče ni priporočati, ker bi se na ta način le pospeševalo razširje bolezni. Nato se vodo pusti odteči ter nalije pripravljeno lužilno tekočino. Za vsakih 100 kg setvenega žita se porabi 100 litrov vode, kateri se je poprej primešalo natančno ¼ litra ali 250 g kumolice 40% formalina. Pri mešanici se je tega sorazmerja natančno držati, da se po močnejši ga. S 15—20 m trajajočim mešanjem postanejo vsa raztopnini ne škodi kalilna zmožnost semenskega blaga. S 15—20 m trajajočim mešanjem postanejo vsa zrna temeljito mokra in se uničijo snetne kali, ki se na njih nahajajo; snetno zrnje, ki pride na površje, je zopet pozajeti in nato sežgati. Po tej pripravi se vzame semensko blago ven ali pa spusti lužilna tekočina; slednje se pa more še dvakrat — toda ne večkrat — uporabiti. Pšenico se na nekako 10 cm debele plasti nasuje, pridno obrača, da se kmalu osuši in nato kar najhitreje poseje. Sušilni kraj, vreče za prevažanje in vse pri selanju potrebne predmete je pred uporabo z lužilno tekočino umiti, da postanejo prosti nalezljivih kali. Potrebni formalin je dobiti po Zvezi poljedelskih zadrug v Eggenbergu pri Gradcu — najbolj priporočljivo skupno za celo občino ali za eden sodni okraj.

Pozor pri nakupovanju cementa! Ugleđen naš kmet iz Gornje Sv. Kungote nam piše: Nedavno sem kupil pri nekem mariborskem trgovcu večje število sodčkov cementa po silno dragi ceni. Moje razočaranje! Cement je za nič in je skorodane popolnoma neraben. Trgovca, ki mi je prodal cement, ga ne vzame nazaj in mi tudi ne vrne denarja, ker se izgovarja, češ, da on ni zidarSKI mojster, torej ne pozna cementa in kakoršnje blago da je on kupil, takšnje pa prodaja. Svarim našega kmeta, katerega že itak vse skubi in guli, da ne nakupi poprej večje množine tega blaga, ako se ni o kakovosti prepričal sam, da ne bo trpel škode. Kupi naj poprej le majhno količino cementa in še le, ko si se o kakovosti blaga že sam prepričal, ga nakupi toliko, kolikor ga ravno potrebuješ.

Pritožba iz Posavja. Somišljenik nam poroča: Kakor že znano, je okrajno glavarstvo v Brežicah odredilo za posamezne občine prostovoljno oddajo žita, ga tako izostane sitno rekviriranje in mlinске karte. Vendar se pa naše ljudstvo ne strinja s predpisano množino. Slišijo se ugovori. Občina Zabukovje pridelava in je vsako leto oddala več žita kot občina Sevnica. Letos se pa zahteva od občine Sevnica 20.000 kg, od občine Zabukovje pa 17.000 kg. Kako je le to mogoče? Smo radovedni! V „Gospodarskem Glasniku“ od meseca julija smo čitali predpisano množino za posamezna okrajna glavarstva. Med temi brežiško 20 vagonov; kako potem pride občina Sevnica, ali Zabukovje do take množine? Ljudstvo da radevolje, kar je odveč, da bi se pa dalo kar do kraja izmozgati, to bi bilo od sile. Vsak kmetovalec naj preračuna, koliko potrebuje za seme in za domačo družino, ki je potrebna k obdelovanju posestva. Kakor čitamo v „Siraži“, „Slovenskem Gospodarju“ in drugih naših listin, gre na osebo nad 15 let staro 11 kg, pod 15 let 9 kg na mesec; kdor ni zmožen sam teh računov, pa naj naprosi svojega sosedo, da se tako izogne breztrebnim rekvizicijam; kolikor ima odveč in koliko lahko odkruži, koliko naj odda proti potrdilu in plačilu, in naj se izkaže v občinskem uradu, da se tam zabilježi, koliko se je oddalo, da ne bo pozneje kake pomote, kar se je že večkrat pripetilo, vedno ali nevedoma, ne vem. Potreba je velika, pomagajmo kar moremo, dasi nismo krivi! Pregovor pa pravi: da je Bog poprej sebi brado ustvaril, potem še le drugim — Posavski.

Nova prevzemne cene za žito in stročnino so od urada za ljudsko prehrano za vsakih 100 kg določene: Pšenica ali pira 55 K, rž 55 K, ječmen 50 K, oves 50 K, proso 50 K, koruza 55 K, ajda 100 K. Grah 120 K, leča 150 K, fižol 100 K. Krmila: zadnje žito 50 K, koruzni storži 15 K, krmilni grah 60 K, kultivirana grahorka 70 K, nabrana, ne v mlinu dobljena plevelna grahorka 50 K. — Za mešano blago velja kot prevzemna cena najbolj poceni primešane blaga. Cene za pšenico, rž in ječmen se zvišajo: če se oddajo v avgustu za 15 K, v septembru za 10 K in od 1. oktobra do 20. decembra za 5 K. Za semensko žito nove cene še niso določene. — Polna prevzemna cena se izplača za žito, ki nima več kakor 2% nežitne primesi. Če je pa primešano tuje žito, se pri ceni ne odtegne, ako ni tujega žita več kakor 3%, več kakor 15% prevzemne cene pa se sploh ne sme odtegniti.

Kmet in zemlja. Mali kmet svojo zemljo, ki jo je podedoval po očetu, ali kupil, ali kako drugače si pridobil, obdeluje sam s pomočjo svoje družine. Njegova posest je torej opravičena, ker je koristna vsem in pa zato, ker jo opravičuje osebno delo lastnikovo. Veleposestnik pa svojega posestva ne obdeluje sam; četudi bi ga hotel, ne more, ker je preobširno. On daje svojo zemljo v zakup ali pa jo pušča obdelati po svoji služinčadi in svojih nastavljenicah. Čisti dobiček tega tujega dela je njegov. Pri nas, kjer se vsled pomanjkanja zemlje potika na stotisoče naših ljudi po tujini, taka posest ni opravičena, ker je celoti le v škodo. Zemlja bōdi tega, ki jo sam obdeluje!

Izdolovanje domač. mila prepovedano. Centrala za olje in mast razglasa, da je prepovedano izdelovanje domačega mila iz pokvarjene margarine ali oia. Gospodinja, ki je kupila pokvarjeno vojno margarino, naj to takoj javi gori imenovani centrali, kateri je na ta način omogočeno kazensko zasledovati prodajalce pokvarjene vojne margarine.

Živinoreja v Hrvatski in Slavoniji. Zagrebske „Novosti“ poročajo, da je tačas na Hrvatskem in v Slavoniji približno 900.000 glav goveje živine. Potrebščina klavne živine, ki jo morajo dobaviti, znaša 300.000 glav. Ker je od navedenih 900.000 glav 400.000 plemenskih krav in telic, se more računati na letni prirastek 300.000 glav, tako da bi temeljno število ostalo nedotaknjeno, ako bi se vsa teleta redila. Temu pa ni tako, marveč so mesnice polne telat, tako da je hrvatska živinoreja v resni in veliki nevarnosti.

Kam gredo dandanes italijanske pomaranče? Predvsem na Angleško in v Ameriko. Prevoz se vrši, kolikor mogoče hitro, a v dobi, ko doporijo pomaranče, prevaža sredmorska železnica preko Riviere, Nice in Pariza dan na dan cele vlake tega plemenitega sadja v Calais in Dover. Prevoz preko Océana se vrši po pretežni večini na črti Brest-Novi-Jork. Anglija je z italijanskimi pomarančami tako bogato založena, da stane na Angleškem velika in lepa pomaranča samo dva vinarja naše valute. Isto je, kar se tiče fig, mandeljev in melon, ki se ponujajo po londonskih trgih in ulicah kar za smešne cene.

Oral zemlje za vinogradi 70.000 K. List „Jug“ iz Osjeka poroča, da je zahteval neki vinogradnik v Aljmašu za 10 oralov vinogradov skupno z kličnjim pridelkom 700.000 K, torej za 1 oral 70.000 K. V Sremsu se zahteva za oral njive do 20.000 K.

Dopisi.

Maribor. Pevski zbor Dramatičnega društva je obhajal dne 28. t. m. po pevski vaji na prisrčen način god sodelujočega člana g. Avgusta Šparl. Prof. Voglar je naglašal v napitnici, da so mariborski Slovenci v svojem šolskem odseku in v pevskem zboru med prvimi izvajali tudi praktične posledice iz idar narodnega ujedinjenja. Vrgli so čaleč od sebe prejšnji bratomorni strankarski boj, podali si v odkritosrčnem zaupanju roke ter pod geslom narodne sloge pričeli braniti narodne svetinje. Na koncertih mariborskega Dramatičnega društva nastopa duhovnik poleg posvetniaka in pri društvenih družabnih prireditvah opazamo isti veseli sporazum, ki je združeval Slovence pred desetletji. V tem smislu se je zahvalil g. predsednik slavljence za njegovo sodelovanje in mu želel vse najboljše za prihodnost.

Maribor. Umrla sta dva mariborska meščana: tovarnar-milijonar (bivši trgovec z železnino) Ignacij Halbärt ter imejitelj glavne zaloge tobaka Lud. Schara.

Maribor. Dne 28. avg. je umrl vpokojeni mestni učitelj Janez Weingerl, star 76 let. N. p. v. m.

Maribor. Dramatično društvo priredi v nedeljo, dne 1. septembra 1918 skupen izlet k Sv. Arehu na Pohorje. Vabimo vse, ki živijo na Pohorju in okoli njega, da prihitijo ta dan navsezgodaj na naše zelene višave in pozabijo za nekaj ur v veseli družbi in pri prijetni zabavi skrbi in težave sedajnega časa.

Maribor. Deželni urad za oblačenje je ustanovil za mesto Maribor prejemališče za popravila obuval pod vodstvom zadruge mariborskih čevljarjev. Od sedaj naprej se bodo prejemale popravila obuval samo pri prejemališču, kjer so tudi razvidne nove cene za popravila obuval, katerih ne sme nihče prekorajčiti. Pripomni se, da bo sprejemalo prejemališče le samo napravo podšivov in podplatov, ne pa tudi še ostalih popravil. Za podšive in podplate je treba to-

zadevnega izkaza ali potrdila R. Za ostala popravi-
la obuval ni treba nobenega izkaza ali potrdila od
na to določenega urada.

Seinica ob Dravi. V nedeljo, dne 1. septem-
bra, se vrši blagoslavljanje zastave bojne druž-
va »Stanislav knez Sulowsky.« Ker je čisti dobi-
ček namenjen za podporo članom, ki so postali v
vojni invalidi, se prosi obilne udeležbe. Opozarja-
mo na tozadevni inserat v današnji št. vilki.

Ruše. Železniška nesreča, ki se je zgo-
dila dne 13. februarja t. l. na ruškem kolodvoru, se
je obravnavala preteklo soboto pred mariborskim o-
krožnim sodiščem. Železniški čuvaj Janez Ojd, stro-
jevodja Jožef Tomeček in sprevoznik-vlakovodja Jo-
žef Hamroš so bili obtoženi, ker so s svojo nepazlji-
vostjo povzročili, da je trčil večerni tovorni vlak v
vlak, ki je stal na postaji. Razbitih je bilo blizu 20
vagonov, 1 sprevoznik in 3 vojak, ki so bili mrtvi, več
pa lahko in težko poškodovanih. Janez Ojd je bil ob-
sojen na dva meseca. Jožef Tomeček na tri mesece
strogega zaporu. Jožef Hamroš pa je bil oproščen.

Ruše. veselica našega Kmetkega brat. dru-
stva se je nad vse pričakovano sijajno obnesla. U-
deležba je bila ogromna. Domačini, večinoma s cel-
nim družinami, in gospe iz sosednjih župnij, iz Fra-
ma, iz Maribora in od drugod — vse je prihitelo, da
jo več kot štirih letih zope. enkrat sliši narodno be-
sede v Rusan. Od takrat, ko smo pred leti zadnjič
v zbrani, so naši nasprotniki ravno naš kraj
crav posebno izbrali, da ga uničijo v narodnem ozi-
ru. A zadnja prireditel je pokazala, da smo danes še
bolj močni, kot kdaj, da je trdnjša naša sloga in
gledja naša zavezanost, višja in pogumnejša naš po-
st. Navdušenje in odličnost sta odsevala z vsakega
traza. Ni bilo razlike med stanovji, ne v prepričan-
ju, ne v starosti — isti smoter nas je družil vse, iz-
ta vera v bodočnost in kakor je bil moralni uspeh
velik in lep, tako tudi gnetni: 1300 K čistega dobi-
ka! Od tega je dobila slovenska šola v Mariboru 200
K, slovenski osepeli vojak 500 K, ostanek pa se po-
rabi za domačo knjižnico. Da je prireditev tako do-
ro uspeh, gro pred vsem zahvala prirediteljem, ig-
ralkam in igralcem, ki se niso strašili priprav, am-
bak z veseljem in nekateri celo kljub težavnim raz-
meram ves svoj prosti čas žrtvovali za-nje. Želim le
samo, da se čimprej zopet vidimo na našem očru! A
hala tudi vsem drugim sodelavcem in sodelavcem,
ki so s svojim sodelovanjem pripomogli k lepemu us-
pehu. Istotako hvala vsem darovalkam in darovalcem
daritkov za srečolov in dražbo, kakor tudi vsem ude-
ležencem, domačim in tujim, od blizu in od daleč. In
čimprej zopet na svidenje v naših Rušah!

Sv. Lovrene nad Mariborom. Dne 1. septem-
bra, t. j. na angeljsko nedeljo, ob štirih popoldne ima
tukajšnja podružnica Slovenske Straže svoj občni z-
bor v gostilni g. Jakoba Ozvald (Šumej) v spodnjem
trgu. Pridite!

Jarenina. Igra, ki je bila v nedeljo, dne 25. t.
m., vsled slabega vremena prekinjena, se bo v pol-
nem obsegu vršila v nedeljo, dne 1. septembra, pop-
no večernicah. Na sporedu je govor, igra in prosta
zabava s petjem. Pridite prihodnjo nedeljo v obilnem
številu iz vseh krajev v obmejno Jarenino!

Sv. Lenart v Slov. gor. Mariborsko Dramati-
čno društvo priredi na občno željo tukaj v nedeljo,
dne 8. septembra 1918, v posojilniških prostorih ve-
liko »Narodno veselico.« Začetek ob 3. uri popoldne.
Vstopnina 2 K. Vspored: 1. Godba. 2. Petje mešane-
ga zbora Dramatičnega društva v Mariboru. 3. Šal-
jiva pošta. 4. Prosta zabava z najraznovrstnejšim
programom.

Sv. Lenart v Slov. gor. Naloga vsega razum-
ništva v vseh farah Slovenskih gor je, da širi raz-
umevanje med narodom, kaj pomeni taka »Narodna
veselica«, kakor jo bo priredilo mariborsko Drama-
tično društvo v nedeljo, dne 8. septembra 1918, pri
Sv. Lenartu. Nikdo naj ne zamudi te prilike, da vidi
zopet svoje bližnje in daljne sosede, da dvigne spet
svoj pogum ob pogledu na množico navdušenega slo-
venskega ljudstva, da sliši iz nežnih grl mariborskih
Slovenk in iz boja vajenih prs mariborskih Sloven-
cev krasno slovensko pesem.

Sv. Benedikt v Slov. gor. Še enkrat opozarja-
mo na prireditev našega Bralnega društva v nedel-
jo, dne 1. septembra. Vsi prijatelji lepe zabave so s
tem pristrčno povabljeni! Na svidenje!

Sv. Barbara v Slov. gor. Dne 17. avgusta se
je tukaj vršil žalosten, toda jako sijajen pogreb. Po-
spremili smo na zadnji poti vrlega mladeniča-vojaka
Francelina Žizek, edinega sina žalujoče veleposest-
nice iz Velike Zimice. Barbarčani so mu zapeli gin-
ljive žalostinke na domu in na grobu. Rajni je pri-
šel komaj pred par tedni iz ruskega vjetništva. To-
da ves trud žalujoče matere in poklicanih zdravni-
kov mu ni mogel več pomagati. Imel je pljučnico in
moral je izčrpati svojo blago dušo pred očmi skrbne
matere. Bil je tihega in mirnega značaja ter vsled
prijaznega obnašanja povsod priljubljen. Bil je tudi
naročnik našega lista. Za svojo poštenost je gotovo
dosegel plačilo nad zvezdami.

Sv. Trojica v Slov. gor. Franc Žizek, zastavo-
noša in najbolj delavni odbornik Mladeniške Zveze
pri Sv. Trojici v Slov. gor., je dne 13. avgusta pod-
lezel težkim ranam in tifusu. Umrl je v Novaledu v
vojaški bolnišnici in je tudi tam pokopan. Za vrlim
in značajnim mladeničem žalujejo vsi, ki so ga bili

poznali. Veleugledni rodbini Zemljičevi iskreno so-
žalje! Vrlemu tovarišu pa bodi tuja zemlja lahka!

Gradec. Dne 22. avgusta popoldan so pokopali
zrakoplova-čena Frica Kucher iz Thalerhofa. Ve-
ličastno je bilo videti, ko je aeroplan po končanem
mrtvaškem opravilu vrget na osrednjem pokopališču
na grob ponesrečenca v znamenju šopka svoj zadnji
pozdrav.

Gradec. Cesarjev rojstni dan se je v Gradcu
vršil kakor po navadi, seveda, ker isti, ki bočejo dru-
ge za veleizdajalec proglasiti, nimajo sami veliko ču-
ta, da bi pokazali vsaj z izobešanjem zastav, da še
smo v Avstriji. Lahko se reče, da razven c. kr. jav-
nih poslopij ni bilo v celem Gradcu na rojstni dan
Njegovega Veličanstva niti po najbolj obljubljenih u-
licah nad 30 zastav. Heil Nemei! Tako častijo Nemei
avstrijskega cesarja!

Ljutomer. Slovensko pevsko društvo se dobro
pripravlja na koncert, ki ga priredi dne 15. septem-
bra t. l. z obširnimi sporedom. Ker ima društvo na-
men, s čistim dobičkom podpirati naše uboge slepce
(invalidi) in naše obmejne šole, se nadeja društvo
mnogobrojnega obiska. Natančni spored in prostor se
pravočasno naznani. — Cenjene gđ. pevke in gg.
pevci se vabijo k rednim vjam vsako soboto zvečer.
Svojčas so se pevke in pevci žrtvovali vsako sredo
in soboto in so s tem g. pevovodju olajšali njegovo
težavno delo, da mu ni bilo treba zbora na dva dela
vaditi kakor sedaj. Bi se tudi dalo hitreje in bolje va-
diti, če je cel zbor skupaj. Zr vjamo vsaj par sobot-
nih večerov za dobro stvar!

Ptuj. G. državni poslanec Mihael Brenčič je
daroval za slovensko šolo v Mariboru 50 K. Hala!

Ptuj. Orniig ustanavlja neko siroitišnico, kate-
ro bi naj zgradil okraj. Zavod bo služil Orniigovim
ponemčevalnim načrtom. V zavodu bodo dobili pro-
stora tuji otroci, da ojačijo število Nemcev. Dunaj-
ska občina je že ponudila Orniigu v vzgojo 100 du-
najskih otrok. In slovenski okraj ptujski bi naj pla-
čeval stroške za ta zavod.

Poljčane. Že od 9. septembra 1914 se pogreša
vrl slovenski mladenič, član mariborskega Orla, br.
Ljudevit Majcenčič. Bil je res blag, vzgleden mlade-
nič. Če ga krije že tuja ruša, bodi mu v tujini zem-
lja lahka!

Marenberg. Dne 17. avgusta je bilo v drugič,
da smo obhajali rojstni dan presvitega cesarja Kar-
la I. Dočim so bila prejšnja leta na ta dan pe našem
trgu razobešene zastave, ni je bilo letos nobene raz-
ven na uradih. Zdi se, da je bila cela reč dogovor-
jena. Je še v dobrem spominu, kako je bil pred na-
davnem ves trg oventan, ko je obhajal nemški cesar
svoj rojstni dan. Gospodje, kje so izdajice avstrijske
misli? Isčite jih v vaših vrstah! Ako bi mi hoteli
biti hudobni, bi lahko pošteno posvetili v to temo —
kaj ne?

Sv. Martin pri Slovenjgradu. Nedelja (25. av-
gusta) je pri nas bila v znamenju ljudske izobrazbe.
Predpopoldne je v lepi Marijini cerkvi na Homeu pro-
fesor dr. Hohnjec imel pridigo za mladino. Popoldne
je bila prireditev izobraževalnega društva. Dr. Hoh-
njec je mnogoštevilno zbrani mladini in tudi v lepem
številu navzočim odraslim govoril podučne in izpod-
bučne besede. Nastopile so tudi vrle mladenke kot
govornice. Pevski zbor je zapel nekaj lepih in tudi
domoljubnih pesmic. Vse to služi v poživljenje in o-
krepljenje prave, rodoljubne ljudske izobrazbe.

Stranice pri Konjicah. Tukaj je dne 28. avgu-
sta umrl, spreviden s sv. zakramenti za umirajoče,
tukajšnji posestnik in trgovec g. Ivan Arzenšek, —
brat mil. g. kanonika Al. Arzenšeka — star šele 39
let. Rajni je bil vzgleden katoličan, zvest Slovenec,
dober mož, skrben oče in postrežljiv sosed. Arzenšek-
kova hiša že od nekaaj slovi daleč na okoli kot vz-
gled drugim. V njej je bil gostoljubno sprejet vsak-
do in noben revež ni šel praznih rok od te res vrle
slovenske hiše. Zato pa je tudi božji blagoslov prav
bogatil rosil na njo. Rajni je bil zvest somišljenik na-
še stranke, pri vseh volitvah je stal trdno kot skala
na strani katoliško-narodnih Slovencev. »Straža« in
»Slov. Gospodar« sta bila stara znanca v Arzenšek-
kovi hiši. Pridno je rajni Ivan agitiral za naše liste.
Pokojnik je bil član raznih javnih zastopov in dru-
stev. Zapuščal žalostno vdovo in pet mladoletnih otro-
čičev. Sproštovani Arzenšekovi rodbini, posebno mil.
g. kanoniku, naše iskreno sožalje! — Pogreb blage-
ga pokojnika se je vršil v četrtek, dne 29. avgusta.
Svetila pokojniku večna luč!

Rogaška Slatina. Naš rojak, blagorodni g. dr.
Ivan Debelak, c. kr. poštni svetnik, je daroval za
mariborsko slovensko šolo 21 K. Živeli posnemovalci!

Sv. Križ pri Slatini. Pri nas bomo v nedeljo
15. sept. obhajali posebno slovesno povišanje sv.
Križa in sicer z mladeniškim shodom. Ob 2. uri
pop. bo pridiga za fante in slovesne večernice. Na
to bo v društvenem domu veličasten mladeniški
shod s petjem, govori in deklamacijami naših mla-
deničev. Zanimanje za shod je kaj živahno. Mla-
denič rogaškega okraja 15. septembra vsi na shod
k Sv. Križu. Shod bo velezanimiv.

Sv. Jurij ob južni žel. Katoliško bralno društ-
vo priredi v nedeljo, dne 8. septembra, popoldne ob
štirih, v dvorani Kat. doma dr. Krekovo slavnost.
Na sporedu je govor, deklamacija, petje in dve gle-
dališki predstavi. Med odmorji igra domači tambura-

ški zbor. Po predstavi je srečolov in prosta zabava.
Vsi zavedni Slovenci od blizu in daleč ste iskreno
povabljeni!

Dobrna. Splošno so nastale v zadnjih časih na
Dobrni naravnost strašne razmere. Denunciranja in
obrekovanja, sploh vse vrste najgrših laži so na dne-
vnem redu. Radi teh razmer je moralo prenehati vse
narodno delo in tudi ne bo moglo poprej oživeti,
dokler se te razmere ne bodo zboljšale, dokler se bo-
do osebe, ki naj bi sicer »svoje« ljudi ščitile pred
besedičenjem raznih ljudi, na to ozirale, babje čenče
poslušale in, kar je najbolj žalostno, celo nastopale
proti onim, ki pa so sicer smeli za narodno Dobrno
mnogo delati in trpeti. Drugod so oživela narodna
društva, na Dobrni spe, kajti tisti, ki so kdaj poprej
delali, so vsled omenjenih razmer izgubili veselje do
narodnega dela, oni pa, ki imajo sedaj prvo besedo,
ne vedo, kako se dela, ker nikdar delali niso. Toliko
za enkrat, upajmo, da lahko prihodnjič ugodneje po-
ročamo.

Rečica ob Savinji. Majhno omizje pri g. Pris-
lanu je darovalo po č. g. kaplana Franc Hohnje-
cu za Narodni Svet 100 K. Posnemajte!

Letuš. Tukajšnje bralno društvo priredi v ne-
deljo dne 1. septembra t. l., v prostorih g. Šveig-
ger gledališko igro tridejanko s petjem »Rdečela-
ka.« Čisti dobiček je namenjen v dobrodelne na-
mene.

Celje. Na vrtu gostilne »pri Grenadirju« na
Polulah se vrši v nedeljo, dne 1. septembra, ljudska
veselica, ki jo priredi podružnica Družbe sv. Cirila
in Metoda za Breg in okolico. Sodeluje celjske Pev-
sko društvo in železničarska godba iz Zidanega mo-
sta. Začetek ob treh popoldne. Vstopnina K 1.40.
Čisti dobiček je namenjen za šolsko družbo sv. Ciri-
la in Metoda in za invalide 87. pešpolka.

Celje. »Celjsko pevsko društvo« priredi dne 8.
septembra ob pol 8. uri zvečer v celjskem Narod-
nem domu koncert s sodelovanjem salonskega or-
kestra šentpet. prosv. društva v Ljubljani. Spored
priobčimo prihodnjič.

Solčava. V nedeljo, dne 1. septembra, se vrši
v Solčavi v prostorih g. Herleta shod S. K. Z., ka-
tere ga skliče poslanec dr. Verstovšek. Lučani in Sol-
čavani, vsi na shod!

Dol pri Hrastniku. V nedeljo, dne 1. septembra
t. l., popoldne ob treh, priredi Slovensko katoliško
izobraževalno društvo s sodelovanjem trboveljskih Or-
lov v prostorih Posojilnice na Dolu spevoigro »Kova-
čev študent« in tombolo s krasnimi dobitki v prid po-
trebnemu Društvenemu domu na Dolu. Vabimo k o-
bilni udeležbi domačine in sosede!

Rajhenburg. Pri nas se razširja griža in ta je
že zahtevala mnogo žrtv. Dne 21. avgusta smo po-
spremili na zadnji poti Jožefo in Janeza Romih iz
Strajn-Lošce. To je bil žalosten prizor, nobeno oko ni
ni ostalo suho, ko so polagali krste v skupen grob.
Kot brat in sestra sta bila v življenju družena in
sta skupaj pokopana. Naj počivata v miru! Potrpi e.
družini pa naše sožalje! — Na italijanskem bojišču
je padel Janez Vogrine iz Sele, njegov brat pa je u-
mrl za domovino že preteklo leto.

Sv. Gore nad Sv. Petrom. Sv. Gore nad Sv.
Petrom ob Sotli so gotovo najbolj obiskana romarska
cerkev na Slovenskem Štajerskem. Že stoletja roma-
jo verni Slovenci iz vseh krajev Spodnje Štajerske,
in iz sosedne Kranjske in tudi vrlo hrvatsko ljudstvo
k Materi božji svetogorski. Torej pravo jugoslovans-
ko romarsko svetišče. Glavno romanje se tudi letos
kakor vsako leto vrši 6., 7. in 8. septembra in v celi
osmini do 15. septembra, kateri dan se vrši sklepna
romarska pobožnost. Romarji, pohitite k Materi bo-
žji svetogorski!

St. Vid pri Planini. Dne 4. avgusta je umrl g.
Jožef Pavline, veleposestnik v Kladjem, večletni žu-
pan in cerkveni ključar, stari oče č. g. Tovornika,
kaplana v Slovnic. Dočakal je visoko starost 86 let.
Blagemu možu večni mir, kladovski hiši in vsem so-
rodnikom naše sožalje!

Sv. Jedert nad Laškim. Kot 30. je prišel v za-
znamek mrtvih vojakov naše župnije posestnik Jurij
Soper, p. d. Kruč, iz Sedraža. Tri leta je bil v rus-
kem vjetništvu in ko se je poln upov vračal v svojo
domovino, ga je v Holmu na Ruskem Poljskem prehi-
tela smrt. Umrl je dne 12. avgusta za pegasto mrz-
lico, star 37 let. Zapuščal ženo z dvema otrokoma, ki
sta ji že prej padla brata in svak postal invalid.

Globošnica na Koroškem. Naše izobraževalno
društvo je imelo letošnjo poletje par iger ter pokdono-
lo dohodke svojega truda voinopatriotičnim in dobro-
delnim namenom. Kljub temu pa ne manjka podlih,
nemškutarskih individij, ki zoper društvo ščuvajo in
skušajo igralce osmešiti in spraviti s tira. »Kako li
more tako zavedna nemška hiša pristopiti, da se nje-
na hčerka nahaja v taki družbi«, rekel je eden in
»Gutn Tog, Frl. Schauspielerin!« pozdravila je dru-
ga. Hiša pa, kateri pripada naša igralka, ni bila še
nikdar nemška, vendar pa nasprotno, kakor priča ta
naša jako nadarjena in vrla zavedna soigralka. Ko
bi bile vse prireditve nemške, bilo bi zelo hvalevre-
dno, ker je pa slovensko, je zanič! To jih tudi ne o-
vira, da je hujskanje zoper vojno podporne namene
— kaznjivo. Lep patriotizem! Dobro vemo pa tudi,
da narekuje tako početje blede zavist, kulturna zao-
stalost in politična nezrelost.

Mala naznanila.

Viničar s 4 del. osebanai, z vsem dobro oskrbljen, s poljem i. t. d. sprejme o Martinovem Janez Bregar, klobučar, Maribor, Herrengasse št. 16. 184

Na prodaj

je v Spodnji Idriji na najlepšem prostoru dvonadstropna hiša z gospodarskimi poslopji in zemljiščem za eno kravo. Hiša ima lepe gostilniške prostore, mnogo sob za tujce, verando, obokane kleti in hleve, prostor za malo prodajalno in trafiko. V gospodarskem poslopiju je prostor za večjo prodajalno in mesnico, poleg je močna tehnična. Vsa stavba je v najboljšem stanu. Pojasnila daje „Okrajna posojilnica in hranilnica“ v Idriji. 186

Kupi

se že rabljen harmonij v okolici Maribora; ponudbe pod „Harmonij 1882“ na upravo Straže. 171

Dva viničarja

vsak po s 5 del. močmi za Počehovo in Wadlberg sprejme za jesen ritmojster pl. Fabrici, Počehova, Marib. 170

Pozor lončarji in trgovci! Lončarske cinje ali glaj (Tüpfelglätte) v vsaki množini prodaja veletrgovina z železjem Bela Pollak, Zagreb, Vlaška ulica št. 44. 179

Išče

šče stara gospa deklico 14 do 15 let staro takoj v službo. Ponube na Antonijo Pagliarucci poštarica v pokoji. Domkogelgasse 2, Marib. 181

Učenec

se sprejme takoj ali pozneje v veletrgovini V. Wexl. Maribor, Glavni trg 22. 175

Cement

portland v vrečah po 50 kg se prodaja vsaka množina. Vpraša se naj pri upravnistvu Straže. 168

Barvo za obleko

črna, temnomodra, temnorjava, temnordeča, temnozeleno in temnosiva za domače barvanje platna, volne in svile v zavojčkih á 50 vin; pošilja na zunanjo franko, če se pošlje naprej znesek ali pa proti povzetju: H. Billerbeck, Maribor, Gosposka ulica 29. 118

Spreten kovač

(za podkovanje ali kovanje vozov) išče mesta kot domači kovač. Vzame tudi v najem dobro kovačijo. Naslov pod J. P. kovač, poste restante Št. Ilj v Sl. gor. 174

Kot začetnik

se toplo priporočam preč. duhovščini in cerkvenim predstojništvom za vse v moje stroko spadajoče delo:

Miloš Hohnjec,
kipar in zlatar v Celju,
Gaberje 18 (pri domobranski voj.)

Muzej

Slovenskega zgodovinskega društva,
Maribor, Koroška cesta št. 10.
Darujte zanj vse zgodovinsko važne predmete, osobito vojne spomine.

Delavci

za upravljanje lesa, moški in ženske, za sekanje mehkega lesa za kurjavo se sprejmejo proti dobri plači in presti eskribi. Ako bodo sposobni, se jim da popolna hrana. Tovaršna za izdelovanje vžigalnic, Ruše nad Mariborom. 147

Sadje

v vsaki množini (Fallobst) kupi cele vozove brez poprejšnjega naznaila Mariborska mekarna in tovarna za konzerviranje sadja. Maribor, Tegetthoffstrasse 68. 167

Zveplo

za sode 1 navoj 20 kosov K 7-50 ima v zalogi A. Krepek, Maribor, Bismarkstr. 19. 129

Pri pomanjkanju moke

je najboljši pripomoček „Mehlata“ — moka; je k vsem pekarijam, močnatim jedilom, kruhu, juham za pridodati, ker potem lepo izgledajo, narastejo, hranljivost, nasičenost, izdatnost pridobijo; je sredstvo proti razl. boleznim, zdravniško priporočeno. Vsebuje 10% sladkornih, 10% masnih snovi. Dobi se najmanj 1 karton s 25 zaviti K 75—; pri 5 kartonih še 10 odst. popusti (Mala prodaja 5-50 K) Za event. vprašanja znamko se prosi. Commission Mehlata, Gradec, Steyregg. 60/II. 180

Novol

Barva za obleke!

Obleka pobarvana, izgleda in nadomesti samo tedaj, če se le resnično s najboljšo stanovitno I a barvo pobarva. — Vsak si sam lahko brez truda in stroškov doma pobarva obleko ali kar si boji drugo in naj si bode iz kakršnega koli že blaga. Najmanj se že pošilja 10 zavitekov pošt. in navodilom 10 20 K. Trgovci 100 zavitekov K 40—, 1000 zavitek. K 25—, — Commission „Mehlata“, Gradec, Steyregg. 60/II. 128

Sveče in sukanec

dobavljam, toda le proti predplačilu (vsaj 1/2, ostalo pozneje) parafinske in voščene 1-60 — 2-80 K komad, najmanjša pošiljatev 100 kosov v zabojčku. — Sukanec znamka „Silberstern“ na lesenem kolesu in znamka „Kolo“ 1000 Yards det. K 400—, 500 Yards K 200—, 225 m K 120—, 150 m K 90—. Za event. vprašanja znamka se prosi. A. Postřin, Gradec, Steyregg. 60/II. 129

NADOMESTILO MILA

za pranje perila, izborna peneča in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 Zavoj t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoj z 10 kg K 23.— Preprodajalec dobe popust pri naročbi celega zaboja z 50 kg. Belo mineralno mlo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14.—, Nadomestek za toaletno mlo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18.—, Toaletno mlo roza barve, 1 zavoj 24 kosov K 18. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste. Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu št. 36. Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.

„Slovenski Gospodar“ in „Straža“

se prodajata v naslednjih prodajalnah in tobakarnah:

V Mariboru:

Prodajalna tiskarne sv. Cirila, Koroška ulica št. 5.

Papirna prodajalna Pristernik, Tegetthoff-ova ulica.

Trafika Hamdl v Tegetthoff-ovi ulici, Trgovina Czadnik v Stolni ulici.

Trafika na Glav. trgu (zraven rotovža). Papirna trgovina Weigl Glavni trg.

» » » Lagler Jos. Schmidpl.

Trafika Jož. Ortner, Schmidplatz 2.

Trafika v Gosposki ul. (nasproti hotela nadvojvoda Ivan).

Trafika v Grajski ulici.

» Coretti, Grajski trg 7.

» v Tegetthoff-ovi ulici (g. Žifko, blizu glavnega kolodvora).

Trafika Žifko, Melje.

Trafika na Tržaški cesti (nasproti magdalenski cerkvi).

Papirna trgovina Scheidbach, Magdalenski trg 9.

Trafika Maher, Magdalenski trg.

Trafika Nerat, Franc Jožefova cesta 31.

» Kresnik Ana, Franc Jožefova cesta 33.

Fleischmann v Krčevinah pri Mariboru.

Hauptman Filip, Studenci pri Mariboru.

Andritz pri Gradcu:

Trafika Schlacher Marija.

Brežice:

Trgovina Antona Umek.

Celje:

Papirna trgovina Goričar & Leskošek.

Trafika v Narodnem domu.

Knjigarna Adler.

Celovec:

Zeitungverschleiss Golob Amon.

Trgovina J. Vajncerk, Velikovaška cesta 5.

Št. Duh-Loče:

Kristl Ferdinand (organist).

Dobrna pri Celju:

Trafika Ropan Alojzija.

Dolenji Logatec:

Trafika A. Kraigher.

Fram:

Trgovina Janeza Kodrič.

Gradec:

Zeitungsstand A. Klöckl, Jakominiplatz.

Zeitungs-Exp. Kienreich, Sackstr. 4.

Guštanj (Koroško):

Trgovina Vinko Brundula.

Št. Ilj pod Turjakom:

Izlaker Filip trg.

Št. Ilj v Slov. gor.:

Trgovca Ivan Plevnik

Št. Jakob v Slov. gor.:

Trgovina Frid. Zinauer.

Št. Jurij ob juž. žel.:

Trgovina M. Zorko.

Kozje:

Trafika Vahčić.

Laški trg:

Trgovina Ošolin Jos.

Št. Lenart v Slov. gor.:

Trgovina Antona Zemljic.

Leoben:

Nickl Rupert.

Ljutomer:

Trgovina Alojzija Vršič.

Herzog Ferd. trg.

Malanedelja:

Trgovina Senčar Fr.

Makole:

Košorok Martin, Jelovec.

Meran:

Litsner Otto, Meran trg.

Novacerkev pri Celju:

Jankovič Antonija.

Petrovče:

Trgovina Polanc Jozef.

Ptuj:

Trafika Franz Julije Glavni trg.

Pulj:

Krmpotič Jos., knjigotiskar.

Podlehnik pri Ptuj:

Trgovina A. Marinčič.

Radgona:

Weitzinger Ferdinand.

Trgovina Antona Korošec.

Trgovina A. Kreml.

Ruše pri Mariboru.

Organist Ivan Nep. Slaček.

V Slov. Bistrici:

Prodajalna Roze Pidl

Slov. Gradec:

Trgovina Bastjandič.

Šmartin na Pohorju:

Trgovina Janeza Kos.

Šoštanj:

Trgovina Ane Topolnik.

Št. Trojica v Slov. gor.:

Trgovina Peter Čauš.

Št. Tomaž pri Ormožu:

Trgovina J. Kegel.

Št. Vid pri Ptuj:

Trgovina D. Tombah.

Anton Kmetec, mostnar.

Veržej:

Trgovina Marije Koroša.

Vojnik:

Trgovina A. Brezovnik.

Vransko:

Brezovšek Ernest.

Žetale:

Trgovina Mat. Berlisg.

„Slovenski Gospodar“ izhaja vsak četrtek in stane za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Naročnina se najlozje pošilja po poštni nakaznici pod naslovom: Upravištvo „Slov. Gospodarja“, Maribor. Posamezna številka stane 20 vin.

„Straža“ izhaja vsak ponedeljek in petek popoldne. Naročnina za „Stražo“ znaša za celo leto 12 K, za pol leta 6 K in za četrt leta 3 K. Naslov za pošiljatev naročnine: Upravištvo lista „Straža“, Maribor. Pozamezna številka stane, kedar obsega 8 strani, 20 v, na 4 straneh pa 12 v.

Kder se ni naročen na „Slov. Gospodar“ in „Stražo“, naj to takoj stori. Oba lista prihašata zanimive novice iz domačih krajev, z bojišč, iz tujine, objavljate važne uradne odredbe, cene živini in pridelkom itd. itd. Naročajte naše liste v ojakom na bojišču. Ako hočete kako reč dobro prodati ali najti kupca, inseriraj v „Slov. Gosp.“ in „Stražo“.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo

V LJUBLJANI

registroyana zadruga z omejenim jamstvom

Dovoljuje članom posojila proti poroštvo, zastavi življenskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$ %, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ % letih v edeskih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kder želi posojilo, naj se obine na pisarno v LJUBLJANI, KONGRESNI TRG STEV. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848-40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentuje jamstveno glavnice za 6.089.850 kron.

Na Najvišje dovolilo Njegovega ces. in kralj. apostolskega Veličanstva

45. ces. kralj. državna loterija

za civilne dobrodelne namene.

Ta loterija v denarju vsebuje 22.747 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 700.000 kron.

Glavni dobitek znaša:

250.000 kron.

Žrebanje je javno in se vrši na Dunaju dne

3. oktobra 1918. Cena srečke 5 kron.

Dobe se srečke v oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstrasse 5, pri kr. ogrskem loterijskem ravnateljstvu v Budimpešti IX., glavno carinsko poslopje, v loterijskih kolekturah, v tobačnih trafikah, v davčnih, pošto-brzojavnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Načrti za kupce srečk brezplačno. — Srečke se določijo poštne prosto.

C. kr. generalno ravnateljstvo za državne loterije
(oddelek za dobrodelne loterije). 183

Dr. Šandor Hrašovec

odvet. kand. in rez. poročnik v gor. strel. polku štey. 2.

Mimi Hrašovec roj. Confidenti

poročena.

Celje, dne 24. avgusta 1918.

Brez posebnega obvestila!

185

Knjigarna, umetnine in muzikalije.

Goričar & Leskovšek

Celje

trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami na debelo in drobno, priporoča: trgovcem in preprodajalcem velikansko izbero dopisnic XX po raznih cenah. XX Za gostilničarje: Papirnate servijete vsled novih predpisov namestnje v Gradcu po zelo nizkih cenah.

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem ter znancem pretužno vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog, ozir. oče, brat in svak, g.

Ivan Arzenšek

posesnik in trgovec,

dne 27. avgusta 1918 ob 7. uri zvečer, previden s sv. zakramenti za umirajoč, po mučni bolezni v 39. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se je vršil v četrtek, dne 29. avgusta ob 6. uri popoldne v Stranica.

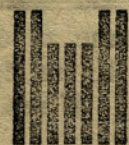
Sveta maša zadušnica se je brala v petek, dne 30. avgusta ob 8. uri zjutraj v farni cerkvi.

Stranice pri Konjicah, dne 30. avgusta 1918.

Ljudmila Arzenšek roj. Žager soproga. Milica, Ivo, Marijana, Slavica, Tonček in Božica o teci. Alojzij Arzenšek kanonik kn. šk. konz. in duh. svetovalec v Mariboru, Anton Arzenšek glavni zastopnik „Dunav“ v Celju, Jožef Arzenšek uradnik c. kr. drž. železn. v Beljaku bratje. Mat. Vester roj. Arzenšek trgovka in pos. v Vitanju sestra. Vsi svaki in svakinje.

Spodnještaj. ljudska posojilnica v Mariboru

reg. zad. z neom. zav.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 3 $\frac{1}{2}$ %, proti trimesčni odpovedi po 4 $\frac{1}{2}$ %. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice (97.078) na razpolago. Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajajo le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 5 $\frac{1}{2}$ %, na vknjižbo sploh po 5 $\frac{1}{2}$ %, na vknjižbo in poroštvo po 5 $\frac{1}{2}$ %, in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le kolko.

Uradne ure so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. ure dopoldne in vsako soboto od 8. do 12. ure dopoldne izven praznikov. V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajajo in prošnje prejemajo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.

Stolna ulica 6 (med Glavnim trgom in stolno cerkvijo.)